זון אויפגאנג — 5.33.
זון אונטערגאנג — 7.24.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאָג

אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער:
קלאר און מילדער

Vol. 20, No. 77. Winnipeg, Thur. April 17, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג דאנערשטאג יט ניסן, תר"ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
22 1930

טאראָנטער ריכטער פארגרעסערט די שטראָף פאר קו-קלוקס קלעניק; וואָ-רענט מיט פיל הארבערע שטראָפן

אפיל פון קלעניק קעגן א שטראף פון $50 צוריקגעווארפן אין הויכן געריכט און שטראף ווערט פארגרעסערט צו דריי חדשים טורמע. — ריכטער זאגט אז ער איז געווען זייער מילד דאס מאל. — פראקוראר דערווייזט, אז א שטראף ביז 25 יאר טורמע קומט פאר די מעשים וואס קלעניקעס זיינען באגאנגען

טאראנטא, אפר. 17. — דער אפיל פון ה. א. פיליפס, פון האמילטאן, קעגן א שטראף פון $50 ארויפגעלייגט אויף אים פאר גיין פארמאסקירט אין דער עפנט־לאכקייט, איז צוריקגעווארפן געווארן אין דעם ערשטן דיוויזיאָנעלן געריכט. דער קענן־אפיל פון דער קרוין וואס האט גע־טענט'ט אז דער אורטייל איז צו מילד איז אנגענומען געווארן, און דער אורטייל איז פארביטן געווארן אויף דריי חדשים טור־מע, אן א געלעגנהייט צו פארבייטן עס אויף א געלט־שטראף.

דעם לעצטן 28טן פעברואר איז א פאר־טיע פון 50 ביז 75 פארמאסקירטע קו־קלוקס קלעניקעס איבער געפאלן די הייס פון איירא דזשאנסאן און האבן פון דארטן אוועקגעפירט מיט איזאבעל דזשאנס, וועלכע זאל האבן געווארן מיט אים קע־גען איר מוטערס ווילן. דאס פארל האט שפעטער חתונה געהאט. פיליפס, איינער פון דער דאזיקער גרופע קלעניקעס, איז געכאפט און פאראורטיילט געווארן צו א שטראף פון 50 דאלאר.

הויפט־ריכטער מולאק, ארויסגעבנדיק זיין אורטייל, האט, צווישן אנדערע, גע־זאגט:

"וואס די אבזיכטן פון דעם אנגע־קלאגטן זיינען געווען, איז ניט בטיק, דער אקט זעלבסט איז אן אומגעזעצלא־כער. דער אנגעקלאגטער און זיינע חברים האבן זיך אריינגעמישט אין די פערזענ־לאכע רעכט פון ס'מיידל. זייער פאר־ברעכן איז אבער ניט בלויז קעגן אי־נאר אויף קעגן זיין מאיעסטעט פון'ם גע־זעץ, קיינער, אפילו איינער וואס האט די העכסטע אוטאָריטעט, האט ניט דאס רעכט צו טאָן וואס דער געזעצלאזער המון האט געטאן.

"דאס איז אן ערנסטער פארזוך צו גיין קעגן די געזעצן פון לאנד און פארבייטן זיי מיט המון־הערשאפט, צו פארבייטן געזעץ מיט געזעצלאזקייט. דער גרעסטער אומגליק פאר א לאנד איז דאס אומווארפן פון געזעץ. אן דעם איז ניטא קיין זיכער־קייט פאר לעבן און אייגנטום. עס איז דער פליכט פון'ם געריכט צו באשיצן די גע־זעצן פון לאנד, און אזוי ווי דאס פאר־ברעכן איז זייער גרויס, גלויבן מיר, אז די געלט שטראף איז א ניט גערעכטע, און מיר לייגן ארויף אויף דעם אנגע־קלאגטן א שטראף פון דריי חדשים טורמע

"אזוי ווי דאס איז דער ערשטער פאל פון דעם סארט פאר'ן געריכט, האבן מיר ארויפגעלייגט א מילדע שטראף. די דאזי־קע שטראף דארף דערפאר בשום אופן ניט באטראכט ווערן ווי א פרעצעדענט פאר ווייטערדיקע גערעכטיגקייט".

עדוואַרד בייליי, קיי. סי., וועלכער האט פארטראטן די קרוין, האט אנגעזאגט, אז אנגעקלאגטע וואס האבן זיך באטייליקט אין אזא סארט אקט קאנען, לויט'ן געזעץ פאר'משפט ווערן אויף א טערמין ביז 25 יאר טורמע.

—(::)—

פאלט אין הויף א טי־טער פון הארץ-שלאג

מארים גאס, פון 557 סטעלא עווע., איז מאנטאג ביינאכט געשטארבן פון א הארץ שלאג. ער איז געפונען געווארן א טויטער אין זיין הויף. דער פארשטארבע־נער האט געליטן פון אסטמא אדום 8 יאר, און מאנטאג ביינאכט איז ער פלוצלונג געפאלן ביי זיך אין הויף און איז גע־שטארבן.

דער פארשטארבענער איז געקומען קיין ווייניפעג מיט צוואנציק יאר צוריק פון שוביץ, רוסלאנד. ער לאזט איבער זיין פרוי און פינף קינדער. די לויה איז פאר־געקומען פון זיין היים דינסטאג ביינאכט. ער איז באערדיקט געווארן אויפ'ן שערי־ציק בית־עלמין.

—(::)—

"וווהופי" פארטיע פארענדיקט זיך טרויעריק אין געריכט

"וווהופי" ! צען דאלאר שטראף אדער צען טעג אין חד גדיא אריין.

אמאר נעי האט נעכטן דריי אזוינער פארטאגן זיך שיר ניט צעריסן זיין האלז שריינענדיק "וווהופי", און נעכטן נאך האל־בען טאג האט אים דער ריכטער אין שטאָ־טיקן פאליציי באשטראפט מיט צען דאלאר מזומן, אדער אויב ער האט "פאר־וווהופט" זיין קאפיטאל, וועט ער מוזן גיין "וווהופן" אויף צען טעג אין טורמע אריין.

דער לוסטיגלעך "וווהופי" שרייער האט זיך געפילט אזוי אויפגעלייגט אויפ'ן וועג פון זיין פארטי צו זיך א היים, אז ער האט פאר גרויס גדולה געבראכן פאר־קענס אויף פארדשעניט עוועניו און ער האט זיי געווארפן אין דער לופטן.

גרויסע רעגירונגס און אייזנבאן אונ־טערנעמונגען וועלן באלד פארלייב־טערן ארבעטסלאזיקייט אין קאנאדע

אטאווא, אפר. 17. — דער דרוק פון דער ארבעטסלאזיקייט, וועלכן קאנאדע האט געפילט דעם ווינטער צוואמען מיט שוואכט ווערן, א צאל רעגירונגס און אייזנבאן־אונטערנעמונגען, צוזאמען מיט פראיעקטן פון פריוואטע קארפאראציעס, וועלן אריינציען דעם איבערפלוס פון אר־בעטער.

די קאנאדער נאציאנאלע און די קע־נעדיען פאסיפיק אייזנבאנען וועלן דעם זומער אויסגעבן ארום פופציק מיליאן דא־לאר אויף נייע איינריכטונגען און נייע צווייג לינעס. דאס דארף אויפלעבן די שטאל און האלץ אינדוסטריעס, אויסער דעם וואס עס וועט פארארגן דירעקט מיט ארבעט טוויזנטער קאנסטרוק־ציע ארבעטער. דאס שליסט ניט איין דעם 50־מיליאן דאלארדיקן מאנטרעאלער טערמינאל פראיעקט און די ארבעטן אויפן האפן אין טשווירטשיל.

די רעגירונג גרייט זיך דורכצופירן א צאל פארשיידענע ארבעטן אויף די קא־נאלן, האפנס, רעגירונגס געביידעס און פארשיידענע טיילן פון לאנד, און א. וו. די אלע ארבעטן וועלן באטרעפן שווערע צענדליקער מיליאנען.

אויסער אט די געזעלשאפטלאכע אר־בעטן, זיינען דא א סך פראיעקטן פון פריוואטע אונטערנעמער, וואס וועלן אנ־הויבן דורכגעפירט ווערן איצט, מיט'ן אנקום פון'ם פרילינג. דאס אלץ צוזאמען וועט דאס האפנטלאך מאכן א סוף צו דער אר־בעטסלאזיקייט.

—(::)—

נייע העבראיאישע לערער אין מאנטרעאל

די ציוניסטישע הויפט־קווארטיר בעט אונז צו מעלדן, אז איינע ערשט־קלאַ־סיקע העבראיאישע לערער זיינען לעצטנס אנגעקומען קיין מאנטרעאל פון יענער זייט ים. אידישע קהלות וואס זיינען פאר־אינטערעסירט אין אזעלכע, זיינען געבעטן צו שטעלן זיך אין פארבינדונג מיט רבי י. ל. זלאטניק, עקזעקוטיווע דירעקטאר פון דער קאנאדער ציוניסטישער אָרגאניזא־ציע.

ברזטאלע באהאנדלונג אין ירושלימ'ער טורמע פירט צו טויט פון יונגער קאמוניסטקע

א קראנקע פון הונגער סטרייק האט מען זי מיט גוואלד אריינ־געווארפן אין איר צעל

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, אפר. 17 (איטא). — חנה מילשטיין, א קאמוניסטקע, 18 יאר אלט, איז היינט אויסגענאגען אין הדסה שפי־טאל וואוהין זי איז איבערגעפירט געווארן פון טורמע.

דאס מיידל איז ארעסטירט געווארן מיט חדשים צוריק, לעצטן סעפטעמבער האט זי אנגעהאלטן א הונגער סטרייק פאר צוויי וואכן צייט, און פון דאן אן איז זי געווען קראנק. נעכטן האט זי אפגעזאגט זיך פון צו גיין אין איר צעל און האט פארלאנגט מען זאל זי אפפירן אין שפיטאל. מען האט איר אפגעזאגט איר בקשה און מיט גוואלד אריינגעשלעפט אין צעל, וואו זי איז געפאלן א גע'חלש'טע. דאן ערשט איז זי אין א שטארקנדיקן צושטאנד אפגע־פירט געווארן אין הדסה שפיטאל, וואו זי איז געשטארבן.

א צאל פון אירע סימפאטיקער האבן געבראכט בלומען־קראנצן אין שפיטאל, אבער די פאליציי האט זיי ניט צוגעלאזן. דאס האט געפירט צו א צוזאמענשטויס, אין וועלכן א פאליציסט איז פארוואונדעט געווארן. א סך זיינען ארעסטירט געווארן.

"מארנינג פאסט" זאגט פאראויס נייעם אויס־כרוך אין ארץ-ישראל

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאנדאן, אפר. 17 (איטא). — אין אן ארטיקל אין דער אנטיסעמיטישער "מאָר־נינג פאסט" פון איר ספעציעלן קארעס־פאנדענט, ווערט פאראויסגעזאגט א צווייר־טער אויסברוך אין ארץ־ישראל אין יוני.

דער קארעספאנדענט באהויפטעט צוויי־שען אנדערש, אז אין ארץ־ישראל זיינען דא ביי היינטיקן טאג ווייניק אידן, וואס האבן ניט זייערע אוטאָמאטישע רעוואל־ווערן, און ווייניק אראבער, וואס קאנען ניט לייגן א האנט אויף א ריינסטבארן ביקס, פאר דער צייט ווען "דער טאג" וועט קומען ווידער.

—(:.:)—

מאָנטרעאלער פארט געעפנט

מאָנטרעאל, אפר. 17. — די ערשטע שיף דעם סעזאן איז אהער אָנגעקומען נעכטן. דער פארט ווערט געעפנט פאר דעם סעזאנס פארקעי.

איינער טויט, צוויי פארוואונדעט, ווען פרוי פארט ארויף אויף בולוואר אויף קאטידראל עוועניו

אנדריי זלאטי, פון 280 סאלטער סט., איז שטערבלאך פארוואונדעט געווארן, און מיין טשעפנו, 574 מעגנום עוועי., אן־אנ־דריי זאבראלינסקי, 528 מעגנום. עוועי., זיינען ליידט פארוואונדעט געווארן נעכטן ארום 4 נ.מ. ווען אן אוטאָמאביל גע־טרינן פון מרס. וויאָלעט דזשיימס, פון באלפוריא אפטס., קאטידראל עוועי., איז ארויפגעפארן אויפ'ן בולוואר אויף קאטיד־ראל עוועי., ארום לאי־קראס סט., וואו די אויבנדערמאנטע האבן געארבעט.

די דאזיקע דריי מענשן האבן געארבעט פאר דער "פאבליק פארק באארד", און האָ־בען גערייניקט די בולוואר. דער אוטאָ־מאביל איז גענאגען איבער לא קראס סטריט און האט זיך פארקידעוועט אויף קאטידראל עווע. צוליב אומבאקאנטע אור־זאכן, איז דער אוטאָמאביל ארויפגעפארן אויפ'ן בולוואר.

דער אוטאָמאביל איז געגאנגען מיט א מעסיקער שנעלקייט, ווי די פאליציי זאגט. מרס. דארוס באומאן, קאלדרזש עוו. איז געווען ביי איינציקע אינ'ם אוטאָמאָ־ביל, אויסער מרס. דזשיימס.

דער געטוטער איז געווען 54 יאר אלט און איז געקומען פון אוקראינע. ער האט איבערגעלאזן אן אלמנה און פיר קינדער פון 9 ביז 19 יאר.

—(::)—

אנקומענדיקע אידישע אימיגראנטן

די פאלגנדיקע אידישע אימיגראנטן פאר דער וועסט קומען מיט דער באל־טיק־אמעריקא שיף "פאלאניא" (זיי ווערן דערווארטעט אין הליפאקס ארום אפריל 21טן), און אין ווייניפעג — אפריל 24טן):

סנעג פאמיליע, צו ה. סענדלער; יאנקל נארבאטש, צו מים קלארא נארבאטש; יו־סע סוויצער, צו יעקב יצחק סוויצער; הערשל סוויצער, צו מענדל סוויצער; שמעליק פעקער, צו דזשעק קרוינטבערג; רחל באראס, צו וו. ראבינאוויטש; יוסף שער, צו מים ביילע באנגער; לאה פאר־נאף, צו מעקס סטיק; מלכה טאקער, צו מרס. טעפלער.

—(::)—

פארם ארבעטער שפורלאָז פארשוואונדן

גרעסווייל, מאנ., אפר. 17. — דזשיימס ווילקאקס, א פארם־ארבעטער ביי ווילאם קאוסט, ניט ווייט פון דאנען, איז שפור־לאָז פארשוואונדן געווארן לעצטן זונטאג. מען האט אומעטום ארומגעזוכט, און ניט געקאנט געפינען קיין שום שזור פון אים. ער איז געקומען אהער פון ווייניפעגער "עמפלאיימענט אפיס" מיט דריי וואכן צור ריק.

אלבערטא שטעלט אָפּ איינוואנדע־רונג פון בריטישע יונגעלייט

ערמאנטאן, אלטא., אפר. 17. — די פראווינציאלע רעגירונג פון אלבערטא האט באפולמעכטיקט איר פארטרעטער אין לאנדאן, ענגלאנד, אז ער זאל מער ניט רעקרוטירן קיין בריטישע יונגעלייט אויף פארס־ארבעט אין אלבערטא. די פארבאייטונגען וואס זיינען געמאכט גע־ווארן צו ריינען אן עקסטרא גרופּע בריטישע יונגעלייט צו ארבעטן אויף פארמס אין אלבערטא זייקען בטל געווא־רען.

דער דאזיקער באפעל פון דער פראווינ־ציעלער רעגירונג אין אלבערטא איז גע־קומען ווי א רעזולטאט פון דער אר־בעטסלאזיקייט פראבלעם וואס הערשט אין דער פראווינץ. בלויז אזעלכע אי־מיגראנטן וועלכע וועלן קומען קיין אל־בערטא מיט'ן צוויי צו באזעצן זיך אויף לאנד אויף איינענער אחריות, און זיי וועל־לען האבן גענוג מיטלען אויסצוהאלטן זיך אליין פאר א ליינגערער צייט — וועלן זיין ווייקאמען אין דער פראווינץ.

"די רעגירונג וועט האלטן אן אויג אויף יעדער איינציקער טעטיקייט בנוגע אימי־גראציע" — האט געזאגט האנאריבל דזשארדזש האודעלי, — מיט'ן צוויעק צו אנטוויקלען די צוקונפטיקע אימיגראציע אויף א מער זיכערן שטיינער. מיט דעם אבזיכט אפצורעמען די שווערקייטן וועלכע עקזיסטירן איצט".

"די סיטואציע אין אלבערטא אין דער פראווינץ איז ניט שלעכט, נאר ס'איז א צייטווייליקער ניט־נארמאלער צושטאנד אין דעם ארבעטס מארק וואס האט ארויסגערופן די נייטווענדיקייט אפצו־שטעלן די אימיגראציע. אין די פראווינץ אלבערטא וועט היינטיקן פרילינג ניט זיין פארטראטן אויפ'ן צעטל פון די פראָ־ווינצן אין קאנאדע וואוהין ברטישע יונ־געלייט דארפן עס אינגיכן אנקומען אויף פארם ארבעט.

לאָיד דזשארדזש לויבט סנאָודענס בודזשעט

לאָנדאן, אפר. 17. — פיליפ סנאָודענס בודזשעט אין אלגעמיין איז אן ערלאכער בודזשעט האט אין זיין רערע אין הויז גע־זאגט דער ליבעראלער פירער, לאָיד דזשארדזש. כאָטש ער איז ניט צופרידן מיט אייניקע פון זיינע פונקטן.

לאָיד דזשארדזשעס רעדע איז געווען פול מיט דעם שארפסטן סארקאזם אויפ'ן חשבון פון די קאנסערוואטיוון. ער האט געשילדערט מר. ווינסאָטן טשווירטשיל ווי אייגעס וואס מאכט א צוואה אן לאזט איבער זיינע אזארט חובות צו זיין ווערב. מר. סנאָודען, האט ער געזאגט, האט גע־מוזט צאלן די חובות פון זיין פארזיינענער

—(::)—

אמעריקאנער בירגער דעפאָר־טירט פון פוילן

ווארשע, אפר. 17 (איטא). — מערצל, אן אמעריקאנער בירגער (א איד), איז דעפאָרטירט געווארן פון פוילן.

זאגט אז ניכטערקייט קאָן ניט ארויפגעצוואונגען ווערן מיט גוואלד

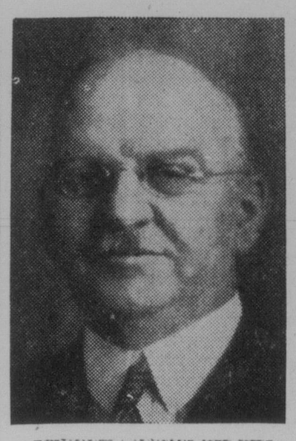

פרעמיער דזשארדזש האוואַרד פערגו־סאָן, פון אנטעריאָ, האט דערקלערט, אז די באפעלקערונג פון דער פראָווינץ האט אנערקענט, אז ניכטערקייט און הע־כערע מאָראליטעט קאָנען ניט ארויפגע־צוואונגען ווערן דורך געזעצן. ער איז אבער אויף מיט דער מיינונג, אז די באַ־פעלקערונג איז פאר דער פולשטענדיקער אפהיטונג פון דעם עקזיסטירנדיקן משקה קאָנטראָל געזעץ.

—(::)—

מאסן ארעסטן פון קאָמו־ניסטן אין קאליפאָרניע

עלי־סענטרא, קאל., אפריל 17. — שע־ריף טשארלס ל. גילעט באהויפטעט, אז דער האט אנטדעקט א קאָמוניסטישע פאר־שווערונג אויפצורייסן איינבאנען מיט'ן צוועק צו פארהאלטן דעם טראנספארט פון מעלאָנען פון אימפעריאל וועלי. און צוויינגען די מעלאָנען וואקסער נאָכצוגעבן די פאדערונגען פון די ארבעטער.

איבער הונדערט פארדעכטיקטע קאָמו־ניסטן זיינען ארעסטירט געווארן. 25 פון זייערע אנפירער זיינען פארזעצט געווארן און ווערן אנגעקלאגט אין "אמאָרציעלן סינדיקאליזם".

—(:.:)—

אין קווינס טעאטער

פרייטאָג און שבת אונט פירט אויף די קווינס טעאטער טרופּע צום ערשטן מאָל אין ווייניפעג "ווייל־ע יונגע", מעלאָ־דראמע אין דריי אקטן מיט געזאנג, אויס־געפירט פון בעני אדלער. דער גאנצער אנסאמבל באטייליקט זיך אין שיינע לאָלן.

בעני אדלער האט מיט זיך געבראכט א רעפארטואר פון שפאנענדע מעלאָדראַ־מען וואס וועט זיכער געפעלן די קווינס טעאטער פאטראָניזירער. ער בעט אונז צו מעלדן אז ער מאכט פארבאריטונגען אויפצופירן אייניקע ערנסטע דראמען.

אונטאג אונט וועט געשפילט ווערן א פארשיידנארטיקער קאָנצערט.

—(::)—

תרבות שולן אין רומע־ניע באשולדיקט אין פארשפרייטן קאָמוניזם

קישינעוו, אפר. 17 (איטא). — אז די בעפאראבישע תרבות שולן פירן אן א קאָ־מוניסטישע פראָפאגאנדע צווישן דעם אי־דישן יוגנט, איז די באהויפטונג פון'ם בו־קארעסטער אנטיסעמיטישן אָרגאן "אוני־ווערסאל".

די בעסאראבישע תרבות שולן האבן ארויסגעלאָזן א דערקלערונג, אין וועלכער זיי לייקענען קאטעגאריש אָפּ די באהויפ־טונג פון דער אנטיסעמיטישער צייטונג, געמאכט בלויז מיט'ן צוועק צו פראָוואָצירן און צו העצן קעגן די אידן.

—(:.:)—

רייבונגען צווישן דיקשטיין און סענאטאר קאפלאנד איבער אי־מיגראציע פראגע

וואשינגטאן, אפר. 17 (איטא). — אן אפענער ברוך זעט אויס צו זיין אומפאר־מיידלאך צווישן קאנגרעסמאן דיקשטיין און סענאטאר קאפלאנד פון נייוארק.

די רייבונגען זיינען א רעזולטאט פון דעם, וואס קאפלאנד האט געשטיצט די אונטערנעמונג צו שרייבן א גינסטיקן באַ־ריכט אין נאמען פון דער אימיגראציע קאָ־מיסיע פון סענאט איבער דעם "מעטקעף דערפארענע מעכאניקער ביל". דער דאזי־קער ביל איז א פארצוג אין דער אויסוואל קוואטע פאר געוויסע סארטן ארבעטער, און וועלכע אמעריקאנער אונטערנעמער נייטיקן זיך. אט די אויסוואל קוואטע איז רעזערווירט פאר עלטערן און מענער פון אמעריקאנער בירגער. און דיקשטיין וואלט ניט געוואלט זעען די דאזיקע קאטעגאריעס זאלן ליידן.

הכנסה פון פעדעראלער רעגירונג גע־פאלן אויף 23 מיליאן דאלאר

אטאווא, אפר. 17. — די גאנצע הכנסה פון דער רעגירונג פאר דעם פינאנציעלן יאר וואס ענדיקט זיך באלד איז געווען (אין קייזעריקע ציפערן) 306 מיליאן דאלאר, — מיט איבער 32 מיליאן דאלאר ווייניקער ווי לעצטן יאר.

דער הכנסה־שטייער איז אבער געווען איינער פון די, וואס איז געוואקסן פאר דעם יאר. די הכנסה פון דעם קוואל איז געווען 69 מיליאן דאלאר, — מיט איבער 9 מיליאן דאלאר מער, ווי לעצטן יאר.

פון "קאסטאמס" איז דעם יאר געוואר־מעלט געווארן 178 מיליאן דאלאר, א פאר־קלענערונג פון קארגע זיבן מיליאן דאל.

די "עקסייז" טעקסעס האבן אריינגע־בראכט 62 מיליאן דאלאר, מיט 18 מי־ליאן דאלאר ווייניקער, ווי לעצטן יאר.

"עקסייז דיוטיס" האבן אריינגעבראכט 65 מיליאן דאלאר, — א פארקלענערונג פון אנדערהאלבן מיליאן דאלאר.

פאר דעם חודש מארט איז אריינגע־מען געווארן פון פארשיידענע הכנסות די סומע פון 23 מיליאן דאלאר, — מיט 5 מיליאן דאלאר ווייניקער, ווי אין דעם זעלבן חודש לעצטן יאר.

—(:.:)—

אידישע קהלה פון צוריך נייט אריין אין אגענטור

צוריך, אפר. 17 (איטא). — די אידי־שע קהלה פון צוריך האט מיט 225 צו 1 באשלאסן אריינצוטרעטן אין דער אי־דישער אגענטור. גלייכצייטיק ווערט אויס געדריקט דער וואונש, אז די שווייצארישע פארטרעטער אין דער קערפערשאפט זאלן ווירקן אויף דער דעמאקראטיזאציע פון דער קערפערשאפט.

גערעכט באשיצט רעכט פון עופה'לע צו שרייען אפילו אין אן אפארטמענט בלאָק, וואו די שכנים ווילן דאס ניט ליידן

טשיף דזשאסטיס מאקראנאלד, פון דעם קאורט אף קינגס בענטש, האט נעכ־טן גע'פסק'נ'ט אז עופה'לך (מייבים) האבן דאס רעכט צו ווייניגן וויפיל זייער הארץ געלוסט, און קיינער האט ניט קיין רעכט צו צווינגען זיי צו שווייגן.

מר. הערי בערמאן איז א פאטער פון א קליין קינד, און ער איז א שכן אין דעם אנגעס בלאָק, און זיין קינ־, פונקט ווי אלע אנדערע עופה'לאך, האט א טבע צו ווייגען. אמאל ווייגט עס ווילד און אמאל מעלאָדיש, און אמאל ווייגט עס אויף די העכערע טענער. זיינען אבער אין דעם זעלבן בלאָק פאראן נאך שכנים. "מאדער־נע" שכנים, אזעלכע וועלכע האבן ניט קיין קינדער, ווילן ניט האבן קיין קינדער, און האבן פיינט קינ־ער — נעבערט קאָנטראָל־ניקעס, הייסט עס. האבן אט די דאזיקע שכנים דערלאנגט א "זשאלאבע" צום אייר גענטימער פון דעם בלאָק אז הערמאנ'ס עופה'לע שטערט זייער רו און זיי האבן אים אויפגעפאדערט אז ער זאל די פאמי־ליע הערמאן משלח זיין פון בלאָק. האט מען זיך אזוי לאנג ארומגעריסן, ביז דאס עופה'לע האט זיי אלעמען פארשלעפט אין געריכט אריין.

אין געריכט האבן די געבורט קאָנטראָל־ניקעס זיך אנגעשלאָגן אן אן אייזערנער וואנט, און זייער האפענונג אז דאס גע־ריכט וועט הייסן ארויסווארפן דאס קינד אין "גארבערדזש קען" אריין, איז צע־

מזל טוב

א טאכטער געבארן צו מר. און מרס. ס. שאפירא, שעלברוק, סאסק. מוטער און קינד אין גוטן צושטאנד. אין גריים האס־פיטאל.

—(:.:)—

פערזאָנען געזוכט

עס ווערט געזוכט: איזיי סילווער, זון פון גרשון און רבקה סילווער, פון לאדז. זיך ווענדן אין "דאס אידישע וואָרט", נומער 319.

הכנסה פון פעדעראלער רעגירונג גע־פאלן אויף 23 מיליאן דאלאר

אטאווא, אפר. 17. — די גאנצע הכנסה פון דער רעגירונג פאר דעם פינאנציעלן יאר וואס ענדיקט זיך באלד איז געווען (אין קייזעריקע ציפערן) 306 מיליאן דאלאר, — מיט איבער 32 מיליאן דאלאר ווייניקער ווי לעצטן יאר.

דער הכנסה־שטייער איז אבער געווען איינער פון די, וואס איז געוואקסן פאר דעם יאר. די הכנסה פון דעם קוואל איז געווען 69 מיליאן דאלאר, — מיט איבער 9 מיליאן דאלאר מער, ווי לעצטן יאר.

פון "קאסטאמס" איז דעם יאר געוואר־מעלט געווארן 178 מיליאן דאלאר, א פאר־קלענערונג פון קארגע זיבן מיליאן דאל.

די "עקסייז" טעקסעס האבן אריינגע־בראכט 62 מיליאן דאלאר, מיט 18 מי־ליאן דאלאר ווייניקער, ווי לעצטן יאר.

"עקסייז דיוטיס" האבן אריינגעבראכט 65 מיליאן דאלאר, — א פארקלענערונג פון אנדערהאלבן מיליאן דאלאר.

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די ארבעטסלאָזיקייט אין שטאָט און אימיגראַציע

וויניפעג האט דאָס יאָר אויסגעגעבן א באדייטנדיקע סומע פאר שטיצע צו ארבעטסלאָזע דורכ'ן ווינטער. עס ווערט אויסגערעכנט, אז ביז די שטיצע וועט אָפגעשטעלט ווערן אין א וואָך — צוויי ארום, וועט די שטאָט האָבן אויסגעגעבן פאר דעם צוועק איבער צוויי הונדערט טויזנט דאלאר.

דאָס איז א גרויסע סומע פאר א שטאט ווי וויניפעג, און באזונדערס איז זי גרויס דערפאר, ווייל לעצטן ווינטער האט די שטאט אויסגעגעבן פאר דעם צוועק ווייניקער ווי דרייסיק טויזנט דאלאר. דאָס ווייזט, אז די לאגע דאָס יאָר איז געווען זייער אן ערנסטע אין דער הינזיכט.

עס איז דערפאר נאטירלאך, אז אונזערע שטאָט־טאטעס זאָלן זיין באַזאָרגט איבער דער לאגע, און אז זיי זאָלן מיט'ן גאנצן הארצן וועלן אויסמיידן אזא לאגע אין דער צוקונפט. און עס איז שוין במילא נאטירלאך, אז זיי זאָלן די ערשטע זאך אטאקירן — די אימיגראציע.

דאָס איז וואָס מיר האָבן די טעג געהערט ביי אונז אין סיטי האָל. מיר דאָ, הייסט עס, בלוטיקן אינ'ם קאמף קעגן די צרות פון דער ארבעטסלאָזיקייט, און דאָ ברייננגען אונז די אייזנבאנען נייע אימיגראנטן, נייע צרות אויף אונזערע קעפ.

מערקווירדיק, ווי מענשן קאָנען עס זיין קורצזיכטיק, — אפילו אזעלכע מענשן ווי ארבעטער פירער, וואָס האָבן געדארפט האָבן א ברייטערן בליק אויף זאכן. אגב זיינען דאָך עס דוקא אונזערע ארבעטער פירער, וואָס זיינען די ערשטע צו פארבינדן אימיגראציע מיט דער ארבעטסלאָזיקייט, וואָס פארשפארט זיי צו קנייטשן זיך די שטערנס און אריינטראכטן זיך אין די אמת'ע אורזאכן פון דער דאָזיקער אומפארמיידלאכער אָנשיקעניש.

ארבעטסלאָזיקייט אין א קלענערער אדער א גרעסערער מאָס איז דאָ אלעמאָל אין אלע לענדער וואָס האָבן אינדוסטריעס. ביי אונז איז נאָך דאָ א ספעציפישע ווינטערדיקע ארבעטסלאָזיקייט, צוליב דעם הארבן ווינטערדיקן קלימאט און צוליב דעם, וואָס אונזערע אינדוסטריעס זיינען, ווי די אגריקולטור און געבוי, אממייסטן זומערדיקע אינדוסטריעס.

דאָס יאָר איז דער פינאנציעלער קריזיס אן אלגעמיינער, אן אלוועלטלאכער. א גרויסע ארבעטסלאָזיקייט הערשט אין אלע לענדער. אין ענגלאנד, אין דייטשלאנד און אין פוילן, למשל, איז די ארבעטסלאָזיקייט איצט א סך שווערער און ערנסטער ווי אין קאנאדע, כאָטש יענע לענדער זיינען אינגאנצן פארשלאָסן פאר אימיגראנטן, און זיי שיקן נאָך ארויס עמיגראנטן אין אנדערע לענדער.

צו פארבינדן ארבעטסלאָזיקייט מיט אימיגראציע איז דערפאר בכלל אן אומזין, און באזונדערס איז עס אזוי ביי אונז אין קאנאדע, וואָס פארמאָגט ריזיקע אומבארירטע נאטירלאכע אוצרות, וואָס ווארטן אויף דער מענשלאכער האנט זי זאָל קומען און שעפן פון זיי פאר'ן וואוילזיין פונ'ם לאנד און פון דער גאנצער מענשהייט.

קאנאדע האט אמווייניקסטנס געליטן פון ארבעטסלאָזיקייט דוקא אין די יאָרן פון דער גרעסטער איינוואנדערונג. אויב ארבעטסלאָזיקייט בכלל און ווינטערדיקע ארבעטסלאָזיקייט בפרט זיינען ביי אונז אונטער דעם עקזיסטירנדיקן סיסטעם אומפארמיידלאך, קאָנען זיי אָבער פארקלענערט ווערן צום מינימום דורך א גרעסערער אנטוויקלונג פון די נאטירלאכע רייכטימער, פאר וואָס עס זיינען נויטיק נאָך און נאָך אימיגראנטן.

מיר דארפן אָבער ניט גיין אזוי ווייט אין אונזערע חשבונות. לאָמיר נעמען פאר זיך דעם פאל פון וויניפעג. עס הערשט דאָ ביי אונז אן ארבעטסלאָזיקייט, און דאָ קומען נאָך א פאר טויזנט אימיגראנטן אין שטאָט.

די נייע אימיגראנטן זיינען געברויכער נאָך איידער זיי ווערן פראָדוצירער. זיי מוזן גלייך האָבן דירות, שפייז, קליידער. דאָס דארף פאר זיי פראָדוצירט ווערן, — נייע ארבעט פאר דער בוי אינדוסטריע, פאר דער שפייז אינדוסטריע, פאר דער קליידער אינדוסטריע. דאָס מיינט נייע ארבעטס מעגלאכקייטן פאר ארבעטער. דאָס מיינט בעסערע געשעפטן פאר הענדלער. דאָס מיינט נייע הכנסות פאר די טראנספּאָרט מיטלען, מער געלט אין צירקולאציע, א פריילאכערע, מער אָפּטימיסטישע שטימונג און מער פּראָספּעריטעט פאר אלעמען.

און טאָמער פאסירט א קריזיס, — וואָס האט להלוטין ניט צו טאָן מיט דער אימיגראציע פראגע, — קומט זיך אוים דער שטאָט צו שטיצן די ארבעטסלאָזע. אָבער וואָס פאר א באטרעף האט אפילו אזא סומע ווי צוויי הונדערט טויזנט דאלאר קעגן דעם, וואָס די אימיגראנטן האָבן געבראכט פאר דער שטאָט? די וואָס דארפן דעקן די דאָזיקע סומע דורך שטייערן, — צו עטלאכע דאלאר אויף א שטייער־צאָלער, — האָבן יעדערער מער געוואונען פון דער אימיגראציע, ווי פארלאָרן. אגב זיינען זיי, די שטייער צאָלער אליין, אין דער איבערוועגנדיקער מערהייט אליין געוועזענע אימיגראנטן, איינשליסנדיק שוין אויך אונזערע שטאָט־טאטעס. זיי זיינען דאָ ערשט געוואָרן שטייער־צאָלער, און אָט די אימיגראנטן וואָס מען וויל דאָ איצט ניט האָבן, זיינען דאָך אויך צוקונפטיקע שטייער־צאָלער פאר דער שטאָט. איז דאָס דען א שלעכטער אינוועסטמענט? . .

נייע מלחמה דערפינדונגען

בעת די רעגירונגען ריידן וועגן פארזיכערן און באפעסטיקן דעם פרידן אויף דער וועלט, זיצן דאָרט ערגעץ הינטער די קוליסן געלערנטע און דערפינדער און טראכטן וועגן נייע דערפינדונגען אויפ'ן געביט פון פארניכטונג. ווי עס זעט אוים, זיינען די דאָזיקע דערפינדער מער דערפאָלגרייך אין צוגרייטן די געהעריקע כלי־משחית פאר דער קומענדיקער מלחמה, ווי די דיפּלאָמאטן אין זייערע כלומרשט'דיקע אדער ערנסטע פארזוכן צו באשריינקען די באוואפענונג און אויסמיידן די צוקונפטיקע מלחמה.

אָט האָט ערשט די אמעריקאנער אדמיראליטעט אָנגענומען א נייעם סאָרט מאשין־ביקס, וואָס וועט קאָנען אויסשיסן הונדערטער קוילן א מינוט, פארשפּרייטנדיק טויט און פארניכטונג אויף א מהלך פון ניין מייל. אָט האָט מען אין ענגלאנד דערפונדן א מאָנסטער עראָפּלאן באָמבע, וואָס קאָן ארויסגעשיקט ווערן, אָן מענשן, צו א באשטימטן פונקט און דאָרטן פארניכטן גאנצע ארמייען.

אפשר איז עס ניט אומזיסט, וואָס די דיפּלאָמאטן זיינען געוואָרן אזעלכע שלום ליבהאָבער און זוכן צו באשריינקען באוואפענונג. צו וואָס אָט די פארעלטערטע וואָפן, וואָס וועלן באלד אויסזעען אין פארגלייך מיט די נייע כלי־משחית, ווי א פייל־און־בויגן אין פארגלייך מיט א מאָדערנעם האוויצער?

די נייע דערפינדונגען וואָס ווערן געמאכט אויף דעם געביט דארפן אַנוואָרפן א שרעק אויף דער מענשהייט פאר א נייער מלחמה, וואָס וועט זיין א סך פארניכטנדיקער, ווי עס קאָן זיך פארשטעלן די רייכסטע פאנטאזיע. פון דער אנדער זייט אדער רייצן זיי די מלחמה לייִדנשאַפטן פון די וואָס האלטן די הענט אויף אָט די טייוולשע דערפינדונגען, און דערנענטערן די מעגלאכקייט פון א קאטאסטראָפע.

און זאָל אזא קאטאסטראָפע אויסברעכן, וועט זי זיין שוידערלאכער, ווי וועלכע ס'איז אין דער מענשלאכער געשיכטע. זי קאָן מיט איין מאָל אָפּווישן אלע דערגרייכונגען פון טויזנטער יאָרן ציוויליזאציע.

דאָס זיינען די אויסזיכטן, אויב די פעלקער וועלן ניט ארומזעען זיך באצייטנס.

וואו האלט עס מיט דער אידישער שול פראגע אין מאנטרעאל?

(א בריוו פון מאנטרעאל)

(ספעציעל פאר "דאָס אידישע וואָרט") פון ל. בן אהרן

דער געזעץ פראיעקט וואָס גיט די אידן פון מאנטרעאל דאָס רעכט צו באַשאפן אן אייגענעם שול־וועזן איז שוין דורכגעגאנגען ביידע געזעצגעבנדע הייזער פון דער פראווינץ קוויבעק, און דאַרף איצט קריגן די אונטערשריפט פון דעם לייטענאַנט גאווערנאר. מיט דעם דאַזיקן געזעץ ווערט אָפּגעשלאָסן א קאפּיטל פון אן אינטערעסאנטן קאמף פאר אידישער שול־רעכט. איצט וועט מען אנהויבן שרייבן א צווייטן קאפּיטל און עס שטעלט זיך די פראגע ווער וועט אים שרייבן און ווי אזוי וועט מען אים שרייבן, און ווי אזוי וועט ער געשריבן ווערן.

די פראגע צי די מאנטרעאלער אידן זאָלן האָבן באזונדערע שולן אדער פאַרטזעצן דעם שידוך מיט די פּראָטעסטאנטן, וואָס האָבן איצט די דעה איבער דער דערציאונג פון 10,000 אידישע קינדער, דאַרף פארענטפערט ווערן פון א קאמיסיע פון זיבן מיטגלידער. די קאמיסיע וועט באַשטימט ווערן פון דער רעגירונג אויף דער רעקאָמענדאציע פון די צוויי אידישע פארשטייער אין דעם פראווינציעלן פּאַרלאַמענט. און די דאָזיקע אידישע דעפּוטאטן זיינען ניט קיין אנהייגער פון באזונדערע אידישע שולן.

מיט דעם געזעץ האט די פראווינציעלע רעגירונג דערפילט איר פליכט לגבי דער אידישער באפעלקערונג. זי האט געמאכט א שריט, וואָס האט ארויסגערופן די שאַרפסטע קעגנערשאפט פון דער קאטוילישער קירך — די אמת'ע מאכט אין דער פראווינץ קוועבעק — דורך לייגן דעם פונדאמענט פאר א אידישן שול־וועזן. זי האט, אָבער, איבערגעלאָזט פאר די אידן דעם עול צו בויען ווייטער, אויב זיי וועלן נאָר וועלן.

לאָמיר אנפאנגען דעם קאפּיטל פון אנפאנג.

אין 1903 האָבן די אידישע פארשטייער געשלאָסן מיט די פּראָטעסטאנטן אן אָפּמאך לויט וועלכן די אידישע קינדער זיינען דערקלערט געוואָרן אלס פּראָטעסטאנטן פאר שול צוועקן. די צאָל אידן אין מאנטרעאל איז דאן געווען קליין, און די אידישע פארשטייער האָבן אין דעם דאָזיקן אָפּמאך געזעען דעם איינציקן וועג ווי צו לייזן דאָס פּראָבלעם פון דער דערציאונג פון אידישע קינדער. זיי האָבן זיך צופרידנגעשטעלט מיט געוויסע הנחות ווי, אז אידישע קינדער זאָלן ניט דארפן לערנען דעם נייעם טעסטאמענט, ניט דארפן באזוכן די שולן אין די אידישע ימים־טובים און א. וו. די דאָזיקע פארשטענדיקונג מיט די פּראָטעסטאנטן איז זיי געווען פיל ליבער ווי שיקן די אידישע קינדער אין די קאטוילישע שולן, וואו גלחים זיינען די דערציער און פלאנצן איין דעם רעליגיעזן פאנאטיזם אין די שילער פון זייער סאַמע יוגנט. צוליב דעם וואָס די פראווינץ האט פאר זיך דאָס פּראָבלעם פון צוויי נאציאנאליטעטן, פארשידן אין ראַסע און אין רעליגיע, האט די קאָנסטיטוציע יעדער נאציאנאליטעט גאראנטירט אירע באזונדערע שולן, אזוי, אז אין דער פראווינץ קוועבעק קאָנען ניט עקזיסטירן קיין פאָלקס שולן, וואָס זאָלן דינען אלס "שמעלצטאָפּ" פאר אלע קינדער, אָן אונטערשייד פון ראַסע אדער גלויבן.

האָבן, ווי געזאָגט, די זעלבסט געקרוינטע אידישע פארשטייער זיך צופרידנגעשטעלט מיט דעם אָפּמאך — טראָצדעם וואָס עס איז ניט געווען געזונט פון דעם אידישן נאציאנאלן שטאנדפּונקט — און זיך געפרייט מיט דעם, וואָס אידישע קינדער לערנען זיך גוט אין די פּראָטעסטאנטישע שולן, געווינען "סקאָלארשיפּס", און עטלאכע אידישע מיידלאך זיינען געוואָרן לערערנס. די צאָל אידישע קינדער אין די פּראָטעסטאנטישע שולן איז שנעל געוואַקסן, ביז עס האט זיך געשאפן אזא סיטואציע וואו אידישע קינדער האָבן מיט זיך פארגעשטעלט די מערהייט, אויב ניט פולע הונדערט פּראָצענט פון די תלמידים אין געוויסע שולן.

דאן איז ביי די זעלבסט געקרוינטע אידישע פארשטייער, וועלכע האָבן זיך פּראָקלאַמירט אלס "אַפּטאַון דזשואיש סקול קאָמיטע" (אַפּטאַונער אידישער שול קאָמיטעט) געבאָרן געוואָרן דער פארלאנג צו פאָדערן פארטרעטערשאפט אין דער פּראָטעסטאנטישער שול פארוואַלטונג. אזוויפיל טויזנטער אידישע קינדער געפינען זיך אין די פּראָטעסטאנטישע שולן, אזוויפיל טויזנטער דאָלאַר פון אידישע שטייערן ווערן אוועקגעגעבן צו די פּראָטעסטאנטן פאר דערציען אידישע קינדער, טאָ ווארום ניט האָבן א דעה, דאָרט וואו מיר גיבן די מאה, האָבן זיי געפרעגט.

די פּראָטעסטאנטן זיינען אָבער ענטשידן ארויסגעטראָטן קעגן אזא פאָדערונג. ניט נאָר האָבן זיי אָפּגעוואָרפן דעם פארלאנג, אז א איד זאָל זיצן אין זייער שול פארוואַלטונג, נאָר זיי האָבן אים גענומען סטראַשען, אז זיי וועלן אָפּלאָזן דעם שידוך, און די ערשטע זאך, וואָס זיי האָבן געטאָן איז געווען, מער ניט אנצושטעלן קיין אידישע לערערנס אין זייערע שולן. זייער טענה איז געווען, אז דער פּראָטעסטאנטישער גייסט פארשווינדט פון די שולן און; כדי דעם דאָזיקן גייסט אויפצוהאלטן דאַרף מען האָבן, וואָס ווייניקער אידישע לערערנס און אפשר, וואָס מער רעליגיעזע לערער.

די אידישע שול פראגע איז דאן געוואָרן אן אָנגעווייטאָגטע פּראָבלעם וואָס האט געפאָדערט א לייזונג. די קוועבעקער רעגירונג האט באשטימט א קאָמיטעט פון ניין פּערזאָן, באשטייענדיק פון דריי קאטוליקן, דריי פּראָטעסטאנטן און דריי אידן צו זוכן אן אויסוועג צו דער סיטואציע.

יעדער פון די ניט אידישע צדדים איז געווען פאראינטערעסירט אָפּצוהיטן זיינע אינטערעסן. פון די אידן האָבן צוויי באַשלאָסן, אז די אידישע קינדער דארפן בלייבן אין די פּראָטעסטאנטישע שולן, אָבער אידן מוזן קריגן א פארטרעטערשאפט לכל הפחות מיט ראטגעבערישער רעכט. דער דריטער אידישער פארטרעטער האט געזעען אין סעפּעראַטע שולן די איינציקע רפואה פאר דער אָנגעווייטאָקטער מכה. ער האט פארטראָטן דעם ארבעטער און דעם נאציאנאלן פליגל, וואָס האט אויף דעם קאנאדער אידישן קאָנגרעס אין 1920 פּראָקלאַמירט די לאָזונג פון באזונדערע אידישע שולן.

די רעפּאָרטס פון דער נייער קאמיסיע האָבן ניט צופרידנגעשטעלט די פארשיידענע צדדים און עס איז געפונען געוואָרן פאר נויטיק פארצולייגן דעם ענין פאר יורידישע אינסטאנצן. דער שול פּראָבלעם האט דורכגעמאכט פארשיידענע גלגולים, פון איין געריכט אין דעם צווייטן, ביז דעם העכסטן געריכט אין לאנד, און דאן ביז'ן פּריווי קאָונסיל אין לאָנדאָן — די העכסטע יורידישע אינסטאנץ פון דער בריטישער אימפּעריע — וואָס האט גע'פסק'נט, אז דער אָפּמאך פון 1903 איז ניט לעגאל, די אידן קאָנען ניט האָבן קיין פארטרעטער אין דער פּראָטעסטאנטישער שול פארוואַלטונג, די פּראָטעסטאנטן זיינען ניט מחויב אנצושטעלן אידישע לערערנס. אָבער די פּראָווינציעלע רעגירונג האט א רעכט צו באַשאפן סעפּעראַטע אידישע שולן.

די קעגנער פון באזונדערע אידישע שולן, פאר וועלכע די נאציאנאלע עלעמענטן האָבן אנגעפירט אן אינטענסיווע פּראָפּאַגאַנדע, האָבן פארלאָרן אלע פראָנטן. זיי האָבן שוין געוואָלט צוריק דעם "סטאַטוס קוואָ", דאָס הייסט, לערנען צוריק אונטער דעם אַלטן אָפּמאך פון 1903, האט אָבער דער פּריווי קאָונסיל געפונען, אז דער דאָזיקער אָפּמאך וואָס מאכט פון אידישע קינדער "פּראָטעסטאנטן פאר שול צוועקן" איז ניט געזעצלאך. זיינען זיי געפאלן אויף א פרישער המצאה, צו פאָדערן א פארטרעטערשאפט אין דעם פּראָטעסטאנטישן קאָמיטעט פון דעם פּראָווינציעלן בילדונגס־ראט, א קערפּערשאפט וואָס איז געשאפן געוואָרן נאָך דעם ווי די קאָנסטיטוציע פון קאנאדע איז אָנגענומען געוואָרן, אזוי אז זיין צוזאמענשטעל קאָן צו יעדער צייט געענדערט ווערן. האָבן די פּראָטעסטאנטן ווידער אמאָל דערקלערט אז זיי וועלן פאר קיין פאל ניט אריינלאָזן אידישע פארטרעטער אין זייערער א קאמיסיע, וואָס דאַרף באַשטימען א פּראָטעסטאנטישן סדר הלימוד פאר פּראָטעסטאנטישע שולן. א גערעכטער שטאנדפּונקט, מיט וועלכן די אידישע נאציאנאלע עלעמענטן האָבן פאָלשטענדיק מסכים געווען.

ווען דער פּראָבלעם איז געוואָרן מער דרינגענד, שטעלט די רעגירונג ציטווייליק צופרידן די פּראָטעסטאנטן דורך געבן זיי מער געלט פאר דער דערציאונג פון די אידישע קינדער. באמת איז דאָס אלעס וואָס די פּראָטעסטאנטן ווילן. זיי האָבן ניט קיין חשק, אז די אידישע קינדער זאָלן פארלאָזן זייערע שולן. אזוי, אז 7-8 גרויסע געביידעס זאָלן ארויס פון זייער רשות, און אין דער זעלבער צייט העלפט דאָס געלט וואָס זיי קריגן אויפ'ן חשבון פון די אידישע קינדער, דעקן זייערע דעפיציטן אין די געגנטן וואו עס זיינען דאָ קליינע צאָלן פּראָטעסטאנטישע קינדער.

כדי צו לייזן דאָס פּראָבלעם אויף א מער אדער ווייניקער ענדגילטיקן אופן האט דער אידישער פארשטייער אין פּראָווינציעלן פּאַרלאַמענט, ה' פּיטער בערקאָוויטש (אן אויסגעשפּראָכענער קעגנער פון סעפּעראַטע שולן) אריינגעבראכט א געזעץ פּראָיעקט צו באַשאפן א אידישע סעקציע פון דעם פּראָווינציעלן בילדונגס־ראט, און די דאָזיקע סעקציע זאָל האָבן דאָס רעכט צו פירן פארהאנדלונגען פאר א פארשטענדיקונג מיט די פּראָטעסטאנטן. אויב דאָס וועט זיין אוממעגלאך, זאָלן די אידן האָבן דאָס רעכט צו שאפן אידישע שולן. די רעגירונג האט איבערגענומען דעם דאָזיקן געזעץ־פּראָיעקט, באַשליסנדיק אים אריינצוברענגען אין איר אייגענעם נאָמען און פארמיידן די שטערונגען וואָס וועלן פאר אים ליגן אין וועג.

מיט אמאָל איז אָנגעקומען א שטאַרקער שטורם אין דעם געשטאַלט פון דעם קאַרדינאַל רולאָ און אנדערע קאטוילישע גייסטלאכע פון דער פּראָווינץ, וועלכע האָבן ניט געקאָנט פארטראָגן דעם געדאַנק, אז אידן זאָלן זיצן צוזאמען מיט ניט־אידן אין דעם פּראָווינציעלן בילדונגס־ראט און זאָגן א דעה אין פראגן פון דערציאונג. זיי האָבן אויך דערשמעקט די געפאר פון פּראָגרעסיווע אידייען און פרייע געדאַנקען, זיינען זיי ארויס מיט א שאַרפן פּראָטעסט קעגן דעם געפּלאַנטן געזעץ־פּראָיעקט.

דער פּרעמיער פון דער פּראָווינץ, ל. א. טאַשעראָ האט די קאטוילישע גייסטלאכע געגעבן א מוטיקן ענטפער, רעדנדיק צו זיי אין נאָמען פון יושר, טאָלעראַנץ און ביישפּילן פאר אנדערע, איבערהויפּט פאר די מערב קאנאדער פּראָווינצן וואו די פראַנצויזן קעמפן פאר זייערע מינאָריטעטן רעכט. דער ענטפער איז געווען א שטאָלצער און א מוטיקער, אָבער די קאטוילישע קירך איז צו שטאַרק מען זאָל גיין קעגן איר ווילן, האט די רעגירונג געמוזט מאכן א קאָמפּראָמיס. דער געזעץ פּראָיעקט איז רעווידירט געוואָרן. דער פּלאַן פון א אידישער סעקציע אין דעם פּראָווינציעלן בילדונגס ראט איז בטל געוואָרן, אנשטאָט דעם ווערט געשאפן א אידישע שול קאמיסיע פאר דער מאנטרעאלער אינזל, ווייל דאָס פּראָבלעם באַרירט ניט די איבעריקע טיילן פון דער פּראָווינץ, און די דאָזיקע קאמיסיע וועט האָבן די פולמאַכט צו האַנדלען בלויז אין די פראגן וואָס האָבן א שייכות צו דער דערציאונג פון די אידיש קינדער אין מאנטרעאל. די קאמיסיע קריגט אויך די פולמאַכט צו אונטערהאַנדלען מיט די פּראָטעסטאנטן. זיינען געקומען די לעצטע און דערקלערט אז זיי ווילן מען זאָל דער אידישער קאמיסיע געבן א יאָר צייט צו שליסן מיט זיי א לאַנג־טערמיניקן אָפּמאך פאר דער דערציאונג פון די אידישע קינדער אין די פּראָטעסטאנטישע שולן, אויב דאָס וועט ניט געלונגען דאן זאָלן סעפּעראַטע שולן אנהויבן פונקציאָנירן. האט די רעגירונג נאָכגעגעבן דעם פארלאנג פון די פּראָטעסטאנטן און אַפּרקערפּערט די בקשה אין דעם געזעץ פּראָיעקט. ענדלאך איז געקומען די צייט ווען דער געזעץ־פּראָיעקט האט דורכגעמאכט אלע דריי לעזונגען אין דעם פּראָווינציעלן פּאַרלאַמענט. ווען דער געזעץ איז אָבער געקומען פאר דעם לעגיסלאַטיווען ראט (די אויבערשטע הויז) האָבן די קאטוילישן דערשמעקט א פרישע "געפאר". אזוי ווי די אידישע שול קאמיסיע פאַלט אונטער דער יוריסדיקציע פון דעם סופּעראינטענדענט פון דערציאונג, וועלכער איז איצט א קאטוליק, אָבער ווער ווייסט וואָס עס קאָן שפּעטער פּאַסירן, און עס קאָן חס וחלילה טרעפן, אז עס זאָל "אויפשטיין א נייער קעניג", אדער דער פרומער קאטוליק קאָן אמאָל געשטרויכלט ווערן, דעריבער איז נויטיק, אז דער פּראָווינציעלער בילדונגס ראט, וואָס באַשטייט פון קאטוליקן און פּראָטעסטאנטן, זאָל אויך האָבן אן אויג אויף דער אידישער שול קאמיסיע, טראָצדעם, וואָס אידן זיינען אין דעם ראט ניט פארטראָטן. איז א פרישע מאָדיפיקאַציע געמאכט געוואָרן אין דעם געזעץ־פּראָיעקט און דער לעגיסלאַטיווער ראט האט אים אָנגענומען.

איצט וועט די רעגירונג באַשטימען א קאמיסיע פון זיבן מיטגלידער, וואָס וועט האָבן פולע אויטאָנאָמע רעכט אין אלע פראגן, וואָס באַרירן די דערציאונג פון דער אידישער שול יוגנט אין מאנטרעאל. נאַטירלאך, וועט זי זיך געפינען אונטער דער יוריסדיקציע פון דעם סופּעראינטענדענט פון דערציאונג און דערצו אונטער דעם אינדירעקטן קאָנטראָל פון דעם פּראָווינציעלן בילדונגס ראט.

די קאמיסיע, וואָס וועט מסתמא אינגיכן אנהויבן פונקציאָנירן, האט פאר זיך צוויי אַלטערנאַטיוון. ערשטנס, פירן פארהאנדלונגען פאר א ווייטערער פארשטענדיקונג מיט די פּראָטעסטאנטן אדער גיין אויף דעם געזונטן וועג פון אן אייגענעם אידישן שול וועזן. דערוואַרט מען אָבער ניט, אז די אידישע קאָמישאַנערן זאָלן נעמען דעם צווייטן וועג, ווייל די וואָס וועלן זיי פארשלאָגן, זיינען קעגנער פון סעפּעראַטע שולן און ס'איז נאָך א פראגע צי וועט צווישן זיי זיך געפינען אייגער, וואָס זאָל פארטרעטן די סעפּעראַטיסטן.

די פּראָטעסטאנטן זוכן אויך א וועג פאר א פארשטענדיקונג. צוליב פינאַנציעלע אורזאכן ווילן זיי ניט, אז די אידן זאָלן זיך פון זיי אָפּטיילן. פאר קאטוליקן זיינען אידישע שולן א געפאר, וועלן דעריבער שוין אלע וועגן מוזן פירן צו א פארשטענדיקונג מיט די פּראָטעסטאנטן. פאר די אידישע נאציאנאלע עלעמענטן בלייבט צו לעבן מיט דער האָפענונג, אז פון דעם מעגלאכן נייעם שידוך זאָל גאָרניט ווערן און דערווייל מוזן זיי פאָרזעצן די אַגיטאַציע און אויפקלערונג, הויפּטזעכלאך צווישן די אידישע מאַסן, וועלכע זיינען מערסטנטייל אַפּאַטיש אָבער ניט אינגאַנצן קעגנעריש צו דער לאָזונג פון סעפּעראַטע שולן.

("איטא")

אידישע פרוי געשטאָרבן צוליב א גנבה

פון ריגע מעלדע טמען:

ביי דער פרוי ראשע ישורין, אן עלטערער אידענע איז געווען אלס דינסט א קריסטין. די טעג האט די דינסט אראָפּגענומען פון העגנער עטלאכע אלטע קליידער, האט זיי פארפּאַקט און זיך געקליבן זיי ארויסצוטראָגן. די באַלעבאָסטע האט דאָס באמערקט און די זאכן אָפּגענומען צוריק.

פון גרוים אויפרעגונג האט די פרוי ישורין באַקומען אן הארץ אַטאַקע און איז גלייך געשטאָרבן.

דער פאל איז פאָרגעקומען אין מיטן העלן טאָג, עס האט זיך צונויפגעקליבן א קאָלאָסאַלער עולם, צווישן וועלכע עס האָבן צירקולירט קלאַנגען, אז די דינסט האט דער'הרג'עט די באַלעבאָסטע. עס איז אָבער גלייך פעסטגעשטעלט געוואָרן דער פאַקט, אזוי ווי ער איז פאָרגעקומען.

—):־:(—

ריימאָר, סאַסק.

ווערטער רעדאַקטאָר פון ד. א. וו.

איך האָב דערהאַלטן צען דאָלאַר פון פרעד לאַין, איך זאָל איבערגעבן דאָס געלט אין "אידישן וואָרט" און עס זאָל פארטיילט ווערן ווי פאָלגנד: $3 צו דער ת"ת, $3 צום בית יתומים, $2 צום מושב זקנים און 2 אויף מעות חטים.

מיט דרך ארץ,

דר. פרידמאַן

מיינע פערציק יאָר לעבן

— און —

:: צוואַנציק יאָר רבנות ::

פון הרב אשר זילבערשטיין

ז ע ק ס ט ע ר ק א פּ י ט ל

ווער־זשע האט פאָרט אָנגעפירט מיט דער שטאָט? — ווען איך בין געווען א קינד, האָב איך שטענדיק געהערט פון א תקיף וואָס האט געפירט די שטאָט — א דרייסיק צוואַנציק יאָרן איידער איך בין געבוירן געוואָרן — מיט דער שטאַרקסטער האַנט און האט דערגרייכט די העכסטע שטופע פון אומבאַגרעניצטער מאַכט. ער האט ניט אָנגעהאַלטן קיין גבאות פון קיין שום אַנשטאַלט און דאָך האט זיך קיין זאך ניט געטאָן אין שטאָט אָן זיין הסכמה: דער גבאי פון חברה קדישא פלעגט ניט ליינען קיין טויטן וואו ער האט ניט געהייסן, דער גבאי פון בית־מדרש פלעגט קומען צו אים אלע פרייטאָג־צו־נאַכט און וואַרטן צוויי שעה אויף זיין באַפעל וועמען ער זאָל מאָרגן גיבן "שלישי" און וועמען "שישי", (פון די איבעריקע עליות איז אים, נאַטירלאך, ניט אָנגעשטאַנען צו רייד) ... די קצב'טעם פלעגן קומען צו אים פאַר־נערשטאָג און זיינען ער זאָל זייערע מענער דערלויבן העכערן א גראָשן אויפ'ן פונט פלייש, איבער דעם וואָס עס האט זיך א גאַנצע וואָך גע'טרפה'ט; די וואַסער מיל וועלכע א איד האט געהאַלטן אין אַרענדע פון פּריץ און וועלכער ער, דער תקיף, האט קיין שום אַנטייל ניט געהאַט, דאָך פלעגט ער אַלמעכטיק באַפעלן אַהין וועמען פּסח־דיקן ווייץ מ'זאָל פריער נעמען צום מאָלן, כאָטש ס'איז געווען פון פרייע רייע; דאָס צירונג פון בית־המדרש, דער כתר־תורה, די עץ־החיים'ס און ד. ג., פלעגט שטיין ביי אים אלע שבת פרי פלעגט דער שמש נעמען א אינגעלע וואָס איז נאָך ניט בר־מצוה, אויף גיין ברענגען דאָס צירונג אין בית־מדרש. דאַן פלעגן אינגלאך זיך שלאָגן, יעדער האט געוואָלט גיין אַהין אין שטוב, אָבער ווי נאָר דאָס אינגל איז צוגעקומען צום טיר פלעגט ער זיך אָפט דערשרעקן און אוועק אָן דעם צירונג. זיין שטוב איז געווען אין מאַרק, און אז ער פלעגט אַמאָל אַרויסגיין זיך אויסקוקן אויפ'ן באַלקאָן, פלעגן מענשן אַריבערגיין די גאַס און גיין אויף דער אַנדערער זייט.

פון וואַנען האט זיך צו אים גענומען אזא מאַכט? איז ער געווען א מסור? אָבער דאַן וואָלט מען אים דערמאָנט מיט פאַראַכטונג און מיט א קללה אויף די ליפּן. און כאָטש מ'האט אים ניט גערופן מיט קיין "רייש" אונטער די אויגן, דאָך פלעגט מען אים דערמאָנען מיט א געוויסן רעספּעקט.

דער מענש האט געהאַט וואָס איז געלעגט צו דערגרייכן מאַכט; ער איז געווען א נגיד, כאָטש ניט דער גרעסטער גביר אין שטאָט, איז געווען א איידעלער מענש, געקאָנט אביסל לערנען, געווען א חסיד, געווען געקליידעט חסידיש, ייד מיט סאַמעט, אָבער אביסל עלעגאַנט לויט'ן דאַמאָלסטיקן באַגריף, האט געקאָנט אביסל רוסיש, געקאָנט רייד מיט'ן איספּראַווניק און האט געהאַט דעם ווילן צו מאַכט. און לויט איך האָב אים קינדווייז דורכגעשטודירט, דורך מיינע שמועסן מיט די אַלטע אידן, איז ער געבוירן געוואָרן צו מאַכט.

נאַטירלאך, גייט די אידישע מאַכט נאָך, אין מיניאַטור, דער גויאישער מאַכט און אין יענער רעספּעקטיווער צייט פון זעלבסטהערשנדיקן אַבסאָלוטיזם איז געווען גאַנץ געוויינלאך אז איינער זאָל האַלטן די מאַכט, מען האט נאָר באַדאַרפט זיין גענוג געשיקט אויף צו קומען צו דער מאַכט. נאָכדעם אָנהאַלטן זי האט שוין יעדער תקיף געוואוסט ווי אזוי: דעם א טובה, דעם א גמילות חסד, דעם א טרונק בראַנפן, אויף דעם אַרויפלייגן גוט־ברודעריש די האַנט, דעם פרעגן: "וואָס מאַכסטו?" און דעם: "וועסט מיך האָבן צו געדענקען!"

ער האט אויך באַדאַרפט זיין געזיכערט פון דער העכערער מאַכט, אז צו אים זאָל קיין פייל ניט קאָנען צוקומען, וועלכעס ער האט באַוואָרנט אויף דעם זיכערסטן אופן. און אלע אידן האָבן דערפון געוואוסט: ער איז מיט'ן איספּראַווניק און מיט'ן גובערנאַטאָר געווען אויף דו, ווען ער האט אים ניט געגעבן קיין שום "דאָנאָס" (מסירה) און נאַטירלאך, פלעגט דער בית־מדרש'דיקער, בעלגנישער עולם נאָך פאַרגרעסערן די זאך און עס האָבן זיך שוין אויך געפלאָכטן אַרום אים לעגענדעס מיט גוזמאות און דאָס אַליין האט געוואָרפן, אויף דעם צוריקגעשטאַנענעם עולם, א שטאַרקן דרך־ארץ פאַר אים, צוזאַמענגעמישט מיט מורא.

מיט דער צייט איז זיין מאַכט געוואָרן א דינאַסטישע און זיינע פאַמיליע־קרובים האָבן אָנגעהויבן שטאַרק הנאה האָבן און אויסנוצן זיין מאַכט. דאַן האט זיך געפונען אַן אַנדער משפּחה, א מער מיוחס־דיקע, וואָס האט זיך דאָס ניט געקאָנט פאַרטראָגן און עס איז אוועק א קאַמף אויף לעבן און אויף טויט צווישן די צוויי משפּחות. דער קאַמף איז אָנגעגאַנגען אויפ'ן לומדי'שן און אויפ'ן חסידישן אופן, אָבער מ'האט זיך אויך ניט געשעמט פאַר קיין מסירות און "די גובערניע" פלעגט זיין פאַרוואָרפן מיט זייערע דאָנאָסן.

אָבער ווי א מעכטיקער פלעגט ער מיט דער שטאַרקסטער האַנט אונטערדריקן אלע "אויפשטאַנדן" קעגן אים. און ביז ער האט געלעבט האט די רעוואָלטירנדיקע משפּחה, נאָך אלע זייערע אויפשטאַנדן און רעוואָלוציעס קיין קאָפּ ניט געקאָנט אויפהייבן.

זייענדיק אויך א ווילדער נצחן פון דער נאַטור, פלעגט ער טרעטן זיין "קרבן" מיט די פיס אָן שום רחמנות. מיר האט דערציילט אַן אַלטער איד, אויף וועמען ער האט אין זיין צייט געוואָרפן א אומ'חן פאַר עפּעס א פּאָליטישן חטא, אז ער האט אים באַפוילן אים קיינמאָל ניט אויפרופן צו דער תורה און ער האט צען יאָר ניט עולה־לתורה געווען.

און דאַן, ווען ער האט ניט געקאָנט נעמען נקמה פאַר זיין כבוד אויף זיין שטיינער, פלעגט ער אָפּטרעטן, אָבער, אָפּטרעטנדיק פלעגט ער טאָן א קלאַפּ מיט דער טיר, אז די שטאָט זאָל א ציטער טאָן. אין איינעם אַן אַחרון־של־פּסח, אין בית־מדרש, האט זיך עמיצער פון דער רעוואָלטירנדיקער משפּחה אָנגערירט זיין כבוד אויף א האָר און ניט־פילנדיק קיין מעגלאַכקייט נוקם צו זיין זיך אָן דעם "פּאָליטישן אויסוואָרף", האט ער באַשלאָסן נוקם צו זיין זיך אין בית־מדרש, און שוין אסרו־חג זיינען אויף א פּלאַץ לעבן בית־מדרש געלעגן באַלקנס און אויף שבועות איז שוין געשטאַנען א קלויז און שבועות אינדערפרי, איז ער אַריינגעגאַנגען אין בית־מדרש, געבליבן שטיין ביים טיר און אַלמעכטיק א געשריי געטאָן, אָבער דיקטאַטאָריש, אויף א ברייטן נידעריקן טאָן, אז אלע ספר־תורה'ס זאָלן גלייך איבערגעטראָגן ווערן פון בית־מדרש אין זיין נייער קלויז, און ביי א טויטער שטילקייט, האט דער שמש מיט נאָך אייניקע באַלעבאַטים געעפנט דעם ארון־קודש און איבערגעטראָגן אלע ספר־תורה'ס און ווען מען האט אַריינגעשטעלט א ליכט אין ארון קודש, ערשט דאַן איז ער אוועקגעגאַנגען און נאָר ווען עס איז באַלד געקומען צו אים א דעלעגאַציע פון הכנעה'דיקע, פּאָליטיש־כשר'ע באַלעבאַטים, האט ער געהייסן זיי גיבן איין ספר־תורה אויף לייענען.

אָבער אלע זיינע אייגנשאַפטן, מיט זיין נאַטירלאַכן כח, מיט זיין גינסטיקער עפּאָכע וואָלטן אים ניט בייגעשטאַנען אויף אָנצוהאַלטן אזא אומבאַגרעניצטע מאַכט, צו דעם אַלעמען איז נויטיק געווען — אויב ניט מסירה איז א ריח פון מסירה. דאָס איז געווען א זאך וואָס מען האט ניט באַטראַכט ווי פּשוט'ע הולטייאישע מסירה, אָבער עס האט געהאַט א ריח פון דערפון. איך מיין צו זאָגן: דער אידישער "נאַבאָר", אָדער "אָטקופּ" ווי א סך האָבן דאָס גערופן, וועלכעס איז געלעגן אינגאַנצן ביי אים אין די הענט.

(פ א ר ט ז ע צ ו נ ג מ א נ ט א ג)

מוס דושא

אָנפאַנגענדיק אַפּריל 14, האָבן די עראָפּלאַנען וואָס פירן די פּאָסט קיין סאַסקאַטון, נאָרט בעטלפאָרד און עדמאָנטאָן, — אָנגעהויבן א נייעם מאַרשרוט: אַנשטאָט זיך אָפּצושטעלן אין רעדזשיינע, וועלן זיי פליען דירעקט צו די דערמאָנטע שטעט.

פאָרט פרענציס, אָנט.

מר. לערנער האט איבערגעגעבן צו 'דאָס אידישע וואָרט' $12 פאַר מעות חטים וואָס איז געזאַמלט געוואָרן ביי א יאָר צייט ביי הערי מאָריס פון פאָרט פראַנציס, אָנט. די פאָלגנדע האָבן בייגעשטייערט צו $1: ג. לערמאַן, ב. לאַב, אַב. קייץ, גוטניק, כהן, רייט, הערי מאָריס, פילד, מינדעס, מ. גוטניק, ראָזמאַן און א. לערמאַן.

דאָס בעסטע
ווייל ס'איז געטריקנט
אין א פאַן

Robin Hood Rapid Oats

פאַר וואַקסנדיקע קינדער איז קיין זאַך ניט פאַרגלייך-
באַר ווי היים געקאָכטע אוטס סיריעל אָבער עס זאָל
זיין אין א „פאַן געטריקנט".

— דו ביזט בייז, רוטי? — האָט ער זיך אָנגערופן און איז צוגעגאַנגען צו איר.

זי האָט געענטפערט:

— ביי מיר, אויב אימיצער געפעלט מיר ניט רייד איך ניט צו אים, קאָזן...

— א!

ער האָט אויפגערעגט זיך צעלאַכט.

— איך האָב געשפּאַסט, רוטי, דו נעפעלסט מיר. קאָנסטו דען ניט געפעלן? זי האָט א קוק געטאָן אויף אים און א ווײַלע געשווײַגן. דערנאָך האָבן אירע תּן־גריבלאַך שטיפּעריש אויף אירע באַקן א טאַנץ געטאָן און זי האָט זיך אָנגערופן:

— קום, בעד באַי, באַגלייט מיך צום פּלאַריסט!

און ווען ער איז ארונטער מיט איר פון דעם גאַנק, האָט זי אים א כאַפּ געטאָן אונטער'ן אָרעם, צוגעדריקט זיך צו זיין אקסל און געפרעגט:

— און איצט קאָזן, זאָג מיר דעם אמת ווי געפעל איך דיר אין דער דאָזיקער קלייד?

— זייער, רוטי, דו געפעלסט מיר זייער און זייער.

אירע אויגן האָבן ליכטיקע פונקן א שפּרייץ געטאָן אויף אים.

— אָבער ווארום, רוטי, פרעגסטו דאָס מיך? — האָט ער אין א ווײַלע ארום זיך אָנגערופן מיט אַ אויפגערעגטן קול.

— ווארום? — האָט זי געענטפערט,

— ווייל דיר ווייל איך געפעלן . . .

— מיר? פארוואָס דוקא מיר?

— ווייל דו געפעלסט מיר אויך — האָט זי אומשולדיק געענטפערט — און ווייל . . .

— און ווייל? . . . — האָט ער אונטערגעכאַפּט מיט א ציטערנדיקער שטימע.

— און ווייל דו ביזט א בער באַי — האָט זי זיך פרייליך צעלאַכט און דערנאָך צוגעלייגט — איך ווייס ניט, דו געפעלסט מיר און דאָס'ס אַל! . . .

7

די שטימונג ביי די תּנאים איז געווען א געהויבענע. די לופט אין דעם גרויסן עס־ציטער איז ווי אָנגעטרונקען געווען מיט ליכט און פרייליכקייט. דער שיין פון די עלעקטרישע לאַמפּן און לעמפּלאַך, וואָס האָבן געבערנט אין אַלע צימערן פון הויז, האָט זיך צענויפגעגאָסן מיט דעם העלן געלעכטער פון דער יוגנט און מיט דער וואַרימער פרייד און לוסטיקייט. וואָס האָבן אָנגעפילט אַלעמענס הערצער און אַרויסגעשיינט דורך אַלעמענס אויגן און שמייכלען . . .

רובינטשיק האָט זיך, ממש, געבאָרן אין נחת. א פאַר מאָל האָט ער אונטערגערוקט זיין אמאָליקן שותף כאַווקינען, וואָס איז צווישן אים און אסתר'ן געזעסן, א באַקאַל שאַמפּאַניער, א שטוים געטאָן אים ביים אקסל און געזאָגט:

— טרינק! דו ביסט דאָך דער גאַנצע שדכן . . . א מיליאָנער, ברודער'ל... רייכער פאַר אונז ביידן . . . נו, חזיר לחיים! ביי דיינע קינדער! . . .

כאַווקין האָט שכור'לאַך געלאַכט און אויסגערונקען מיט אים.

און ווען אסתר, מיט א פּנים, וועלכער איז איצט באַלויכטן געווען פון א שטערן און טיפער פרייד, האָט זיך צו איר מאַן אָנגערופן: "ייִחיה, ווי אַזוי רעדט סטו צו מיר, כאַווקינ'ען? — האָט כאַוו־קין פרייליך א מאַך געטאָן צו איר מיט ביידע הענט און לאַכנדיק געזאָגט:

— זאָל ער, זאָל ער, איך קאָן אים פון די אַלטע יאָרן! . . .

און רובינטשיק האָט אונטערגעכאַפּט:

—ער קאָן מיך און איך אים, ער איז משוגע און ער זאָגט, אז איך בין משוגע. קום, משוגענער, איך וועל דיר א קוש טאָן!

די אנדערע האָבן זיך צעלאַכט, און איי־נער פון די געסט, וואָס איז געזעסן לעבן רבי בערנשטיינען, אויף דעם אנ־דערן עק טיש, נישט ווייס פון דעם חתן און דער כלה, האָט באַמערקט חוץ זיך, קיין איין מיאוסע גיט. לעבן זאָלן זיי אַלע און גליקלאַך זאָלן זיי זיין, אַזוי ווי איך היינט ביינאַכט".

און האָט דערביי זיך א זעץ געטאָן מיט ביידע הענט אין דער ברוסט, און ער האָט א קוק געטאָן אויף אסתר'ן מיט אויגן, פאַרלאַפּענע מיט טרערן. דערנאָך האָט ער ווייטער גערעדט:

— אָבער די שענסטע פרוי איז ווער, הא? אַלץ זי! אַלץ מיין אסתר! די שענסטע און די בעסטע, און די קליגסטע, אסתר! אסתר! געלויבט זאָל זיין גאָט...

און ער איז צוגעפאַלן צו איר און זי גענומען קושן.

די ארומיקע האָבן שטאַרק אָפּלאַדירט, און אסתר איז רויט געוואָרן, ווי א יונג מיידעלע.

רוטי, וועלכע איז געזעסן צווישן שאַפּ־קע'ן און עלעגאַר, האָט אָפּלאַדירט שטאַר־קער פון אַלעמען. זי האָט אונטערגע־טאַנצט אויף איר שטול און אַלצדינג האָט אין איר געטאַנצט: די אויגן, די חן־גריבלאַך, יעדער קער אירער, אפילו די רויטע בלום אין אירע שווארצע האָר— האָט פייערדיק געטאַנצט. דערנאָך איז דער האָט געשמייכלט צו איר, געשמיי־כעלט איבערטריבן, ווייל אין הארצן האָט ביי אים געקרעכצט.

פּלוצלונג האָט רבי בערנשטיין זיך אויפגעהויבן פון'ם אָרט.

— — ליידיס און דזשענטלמען! — האָט ער אָנגעהויבן מיט זיין לאַסטשענ־דיקער ברוסט־שטימע — איך מוז זיך אָנטשולדיקן פאַר אייך . . .

ארום איז שטיל געוואָרן.

— איך מוז זיך אָנטשולדיקן — האָט ער ווייטער גערעדט — וואָס דער שיינער חימל פון אייער פרייד וועט דורך מיין שולד פאַרוואָלקנט ווערן. אַזוי איז שוין דער מזל פון דעם פאָלק ישראל, וואָס אַלע זיינע שמחות ווערן פון טרויער גע־שטערט . . .

און דאַן האָט ער דעם עולם דערמאָנט אָן די אומגליקלאַכע אירן אין אייראָפּע, האָט מיט פייערדיקע פאַרבן ווייער לאַנג געשילדערט:

(פאָרטזעצונג — טעט)

פון דער פראָווינץ

רעדזשיינע

די פּראָווינציעלע רעגירונג פון קאַס־קעטשעוואַן איז גראַטעוועט געוואָרן פון א פּאָליטישן דורכפאַל, לעצטע וואָך, ווען דער פאַרשלאָג פון דעם געוועזענעם פּרע־מיער נאָרדינער וועלכער האָט גערעדט וועגן אומצוטרוי צו פּרעמיער אנדערסאָנס רעגירונג איז נידערגעשטימט געוואָרן מיט 29 קעגן 23 שטימען.

א רעזאָלוציע איז אָנגענומען געוואָרן פון דעם באַארד אוו טרייד, וואָס פאָדערט אז א פעדעראַל אינספּעקטאָר זאָל באַ־שטימט ווערן צו עקזאַמינירן דאָס פלייש וואָס ווערט פאַרקויפט אין רעדזשיינע. די אונטערשטיצער פון דער רעזאָלוציע באַהויפּטן, אז אין רעדזשיינע ווערט פאַר־קויפט א סך פלייש וואָס איז פון קיינעם ניט אינספּעקטירט צו זעען אויב די בהמה מוז זיינען ניט קראַנק פון טובערקולאָזיס אָדער אנדערע אינשטעקנדיקע קראַנקהייטן.

מרס. טאַמאַס פּייס, וועלכע איז שווער פאַרוואונדעט געוואָרן אין א צוזאַמענ־שטויס צווישן אַ אוטאָמאָביל און א סטרים־קאַר, איז לעצטן שבת געשטאָרבן אין גרייגנאָנס האָספּיטאַל. 5 אנדערע פאַר־סאַזשירן פון דעם זעלבן אוטאָמאָבילן זיי־נען פאַרוואונדעט געוואָרן, אָבער ניט אַזוי ערנסט. דער צוזאַמענשטויס איז פאַרגע־קומען אויף אַטאָל סטריט און דיודנעי עוועניו.

רעדזשיינע

FUR STORAGE

וואָרט ניט צו לאַנג אוועקצולייגן אייערע ווערטפולע פּוטערוואַרג אין זומער סטאָרעדזש, און זייט זיכער צו לאָזן אונז פאַרבאַהאַלטן אייערע פאַרס פאַר אייך.

פרייער סטאָרעדזש

אַלע ריפּעירס וואָס באַטרעפן $15 אדער מער, וועלן געסטאָרעדזשד ווערן פרייי.

GRILLS FURS Ltd.

מאַנופעקטשורינג פאַריערס
1735 Scarth Street
REGINA, SASK.

אין איז דאָס בעסטע!

נאַטירלאַכע איין האַלט אייער שפּייז אין דעם בעסטן סאַניטאַרן צושטאַנד און האַלט אַן אָנגענעם פייטכקייט. פאַר איין דעליווערים

טעלעפאָנירט
אָפיס — 23 184
ווערהויז — 91 994

THE CAPITAL ICE CO., LTD.
1718 Scarth St. REGINA, SASK.

איר וועט זיין צופרידן מיט די שניי ווייסע געוואַשענע וועש וואָס מיר מאַכן. פליט אונז אָפט.
INDEPENDENT LAUNDRY LTD.
2075 Broad St., Regina
E. L. SLADE, Mgr.
Phones 7055 & 4422,

אשכנזי שול דערוויילט נייע באַאַמטע

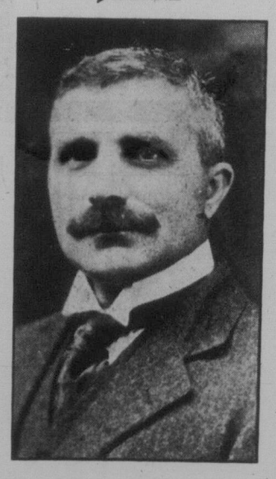

מר. מ. דאַרפּמאַן, פּרעזידענט

די יערלאַכע פאַרזאַמלונג פון אשכנזי שול איז דורכגעפירט געוואָרן דעם חול־המועד פּסח אין א געהויבענער שטימונג. דער באַריכט פון'ם געוועזענעם פּרעזי־דענט און פאַרזיצער פון דער פאַרזאַמלונג, י. וואַלינסקי, האָט געצייגט, אז די שול איז אין בעסטן צושטאַנד, און ער איז זייער גוט אויפגענומען געוואָרן. פון'ם היב־שען עולם. אגב האָט דער נייד־דערוויילטער פּרעזידענט אויסגעדריקט אים אַן אָפּציי־עלן דאַנק פאַר זיין אויסגעצייכנטער אר־בעט.

די פאָלגנדיקע באַאַמטע זיינען דער־ווייל געוואָרן:

משה דאַרפּמאַן, פּרעזידענט; יצחק אייזנ־בערג, וויצע־פּרעז.; איסר האַלפּערין, קאַ־סירער, און טראַסטיס — מ. לעוואַנט, (ערשטער טראַסטי), מר. קאַסאַצקי, חיים קאַהען, מר. בליטס, מר. פריד, משה לע־ווין, מענדל פּאול, מר. קירזשנער, זלמן מאַרקל.

אין שטראָם פון לעבן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע
פון דר. ל. בון

(פאָרטזעצונג)

דערנאָך, אז ער איז געקומען ווידער אהיים צו זיין כלה, האָט אים רוטי אין קאָרידאָר געטראָפן און זי איז שוין אָנגע־טאָן געווען צו די תּנאים. אַזוי ווי די פאַר־קערפּערונג פון יונגן פרייליכן איז זי גע־שטאַנען פאַר אים אין איר טונקעלען אונטן קלייד, ווייט אויסגעשניטן אונטער'ן הויכן שלאַנק האַלז און פאַרדעקט ביים בוזים מיט פיינע דורכזיכטיקע שפּיצן, דורך וועלכע א צאַרטע ווייסקייט פון איר קער־פּער האָט דורכגעלייכטן, מיט איר פרישן פּנים און שמייכלענדע חן־גריבלאַך און מיט אירע שווארצע אויגן, וועלכע האָבן מיט זון געפייערט . . . אינ'ם הארצן האָט אים א ברען געטאָן, און ער האָט זי דער־זעען און ער האָט שיר ניט אויסגעשריען: "ווי שיין דו ביזט, רוטי!" און אנשטאָט דעם האָט ער געפרעגט בלומדשט רואיק:

— וואו איז עני?

— עני טוט זיך אָן — האָט זי געענט־פערט און צוגעגלעט מיט א שטיפערישער מינע:

— קאָזין, ווי געפעל איך דיר אין דעם קלייד?

ער האָט א קוק געטאָן אויף איר 'צע־טומל'ט.

— וואָס ווייל זי פון מיר? וואָס האָט זי צו מיר?" — האָט ער נערוועז א טראַכט געטאָן, און איר ניט געענטפערט.

— דיר געפעלט ניט דאָס קלייד? — האָט זי ווידער געפרעגט.

און מיט אַמאָל האָט ער איר נערוועז געענטפערט:

— דו געפעלסט מיר ניט, דו! אויז לאָז מיך צו'רו!

און ער איז אוועק צו זיך אין צימער.

רוטי האָט זיך אַזש א צאַפּל געטאָן. מיט צעמישטע אויגן האָט זי אים נאָכגעקוקט ווי אַזוי ער לויפט די טרעפּ אַרויף.

— וואָס איז דאָס? — האָט ער גע־שפּאַסט? — האָט זי א טראַכט געטאָן. זי האָט געוואָל אים נאָכלויפן, פרעגן אים, וואָס הא ער געמיינט . . . דערנאָך האָט זי אָבער באַלד א קלער געטאָן: "אפשר מיינט ער דאָס טאַקע ערנסט, אז איך געפעל אים ניט? אָבער פאַר וואָס? פאַר וואָס? וואָס אַזוינס האָב איך מיט אמאָל געטאָן, וואָס איך בין אים פּלוצים ניט געפעלן געוואָרן?"

און אומעטיק איז רוטי מיט אמאָל גע־וואָרן און בראַואיקן האָט זי זיך ניט גע־קאָנט. זי איז אַרויס אויפ'ן גאַנגיק, האָט זיך דאָרט אוועקגעזעצט און ווייטער גע־טראַכט, שיער ניט מיט טרערן אין די אויגן:

— וואָס אַזוינס האָב איך געטאָן? . . .

שאַסקע איז אַרויסגעקומען פאַרהאַוועט מיט א ווייסן הייבל אויפ'ן קאָפּ און מיט פאַרקאַשערטע אַרבל.

— איך זוך דיך רוטי, — האָט זי גע־זאָגט אין אַן אָטעם.

— וואָס?

— ווען בריינגט מען די בלומען? — וואָס האָט די רדער פאַריסט געזאָגט.

— אַרום זיבן, אַזוי האָט ער געזאָגט.

— שלעכט, אַרום זיבן דאַרפן די בלומען שוין זיין אויסגעשטעלט אויפ'ן טיש. אויב ניט וועלן מיר ני טפאַרטיק ווערן. לויף צו, רוטילע, צום פלאָריסט; איך האָב קיין צייט ניט. זאָל ער גלייך צושיקן די בלו־מען.

רוטי האָט זיך אויפגעהויבן.

— איך גיי באַלד. איך וועל נאָר עפּעס נעמען אויף זיך.

— גיי קינד. — האָט שאַסקע געזאָגט אין איילעניש, געוואָרפן א שנעלן בליק אויף רוטי'ן און צוגעלייגט מיט ליבע:

— ווי שיין דו ביזט, רוטילע, אין דער דרעס!

רוטי האָט זיך א כאַפּ געטאָן:

— בין איך שיין, טאַנטע שאַסקע?

— ווי די זון.

רוטיס פּנים האָט אויפגעשטראַלט:

— בין איך טאַקע שיין? דו מיינסט עס?

— וואָס פרעגסטו קינד?

— היינט וואָרום געפעל איך ניט . . . זי האָט ניט דערענדיקט.

— וועמען געפעלסטו ניט?

— אַ, — האָט רוטי זיך א כאַפּ גע־טאָן — וואָס אַרט עס מיך!

און זי איז אַריינגעלאָפן אין הויז, זי איז אַרויס מיט א הערן קייפּ איבער די אַקסלען, האָט זי פּלוצלונג דערזען אויף דעם גאַנגיק ראַבינס'ן. ער האָט געקוקט אויף איר מיט א שמייכל. זי האָט אָפּ־געקערט פון אים דעם קאָפּ מיט א ברונזע־ער מינע און זי האָט אים געוואָלט פאַר־בייגיין.

ער האָט זי אָפּגעשטעלט.

— וואוהין, רוטי?

— וואָס קימערט עס דיר? — האָט זי אַרויסגעמורמלט ברוגז.

האַלט אייער היים קיל דעם זומער, וואַרים נעקסטן ווינטער, דורך אינסולייטינג אַ י צ ט מיט טען/טעסט שפּאַרט געלט אויף אייערע באַהייצונג בילס. פרעגט אייער אַרכיטעקט, קאָנטראַק־טאָר אדער דעם נאָענטסטן פאַר־טרעטער פון טען/טעסט אינסו־ליישאַן וועגן דעם.

INTERNATIONAL FIBRE BOARD LIMITED
1111 Beaver Hall Hill
Montreal, Que.

TEN/TEST
INSULATING BUILDING BOARD
Western Distributors
THE T. R. DUNN LUMBER CO., LTD.
Winnipeg, Man.

מעלפּאָרט, סאַסק.

מעיאַר דוש. א. ראַנסאָם, אַלדערמאַן קעירנס און י. ד. קאַרוואַרדיין, פון מעל־פאָרט, האָבן זיך געוועדעט צום "לאָקאַל גאָווערנמענט באָארד" לעצטן שבת, מיט א פאַרשלאָג צו דערלויבן דער שטאָט מעל־פאָרט אויסצונוצן די $100.000 וואָס זיי וועלן באַקומען פאַר דעם פּאַוער פּלענט וואָס ווערט פאַרקויפט — אויף צו מאַ־כען "קאָנקריט סיידוואָקס". די פאַרשטיי־ער פון מעלפּאָרט האָבן נאָך דער קאָנפע־רענץ דערקלערט, אז זיי זיינען געווען צו־פרידן מיט דער אויפנאַמע.

מאָדערנע עלעקטריק באַלויכטונג פיקסטשורס
פאַרויכטיקע מעכאַניקער — פינקטלאַכע באַדינונג
ריזאָנאַיבל טשאַרדזשעס
BEARD ELECTRIC CO. LTD.
802-1st St., West, Calgary

The Bennett Glass Co.
LIMITED
גלאָז געשליפן און געזילבערט
ווינד־שילדס, אוטאָ גלאָז און ווינדאָו גלאָז פון יעדער באַשרייבונג
שאָו־קייסעס פאַרריכט און שפּיגלען איבערגעזילבערט.
אוטאָמאָביל גלאָז
228-7TH AVE. E. PHONE M1778
CALGARY, ALTA.

קאַלגאַרי

ווען איר זייט אין
קאַלגאַרי
עסט גוטע היימישע מאָלצייטן אין
MALKIN'S KOSHER RESTAURANT
216-8TH AVE., EAST

SMITH BATTERIES
בעטעריס געשאַרדזשד און פאַרריכט
מיר קומען נאָך דעם אַן מיר
דעליווערן עס פרייי
Phone M6238
407 Centre St. Calgary

בריוסטערס טעקסי
פאַליסער האָטעל
פּעקאַרדס סעדאַנס
ספּעציעלע קאָרס פאַר חתונות
טעלאַכע באַס סערוויס פון קאַלגאַרי צו בענף, אָפּגענעגנדיק דעם 15טן מאַי.
טעלאַכע באַס סערוויס, פון קאַלגאַרי צו וואַטערטאָן לעיק, אָפּגענעגנדיק דעם 5טן יוני.
טעלעפאָנס
M 9988 and M 9888
Brewster Transport Co.
LIMITED

קאָרענע ברויט
"מיט דעם געשמאַק פון דער אַלטער היים"
פרישׂ יעדן טאָג
אין אַלע אונזערע סטאָרס אויבראַל אין דער וועסט
פייסטרי
געשמאַקע, באַ'טעמ'טע קייקס, פּאַיס, ביסקוויטס, באַנס. פּונקט דער סאָרט צו באַרייכערן אייערע פאַרטיש און צופרידנשטעלן אייערע געסט.
קויפט אייער ברויט און פייסטרי פרישׂ יעדן טאָג אין
NATIONAL SYSTEM OF BAKING STORES

OUR OWN BRAND
(אאור אָון ברענד)
פּוטער
ריכטיקע צופרידנהייט מיט יעדן פונט
CENTRAL CREAMERIES LTD.
CALGARY

אינטערנעשאָנאַל מאָטאָר טראַקס

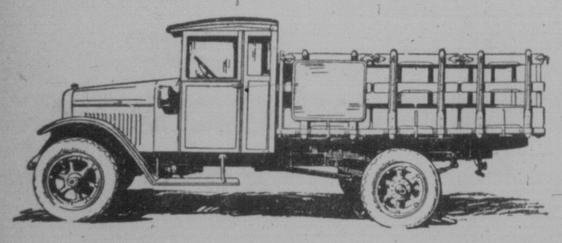

פאַר שנעלער עקאָנאָמישער איבערפירונג

אַז איז אַן אינטערנעשאָנאַל מאָטאָר טראַק געבויט פאַר שנעלער, נידע־ריקערקאָסט באַדינונג אין יעדן סאָרט ביזנעס. די ברייטע פאַרשיידנאַרטיג־קייט פון וווהילבייסעס אין צוזאַמענהאַנג מיט די פיר אַדער זעקס־ציליג־דער אינדזשינס נוצבאַר אויף געוויסע מאַרעלן דערלויבן דעם אויסוואָל פון דעם פינקטלאַכן טראַק צו זיין פאַסנד פאַר יעדער שוועערער אַרבעט. אינטער־נעשאָנאַל האָט קראַפט און ספּיר פאַר יעדער פאַרדערונג און גיט ראַיעלע באַ־דינונג איבער לאַנגע פּעריאָדן צו אַן אויסערגעוויינלאַך נידעריקן קאָסט פון אָפּערירונג און אַנהאַלטונג.

אייערע נאָכפראַגעס פאַר אינפאָרמאַציע וועלן פינקטלאַך אַטענדעט ווערן אָן פאַרפליכטונגען פון אייער זייט.

INTERNATIONAL HARVESTER CO.
OF CANADA LTD.
221-235—10TH AVE. W. CALGARY, ALTA.

JOLLY'S CASH DRUG STORE
דיספּענסינג כעמיסטן
טעלעפאָנס 23 833 — 23 666
Cor. Rose St. & 11th Ave., Regina
הערקיוליס פאַר
טראַסעס, אַבדאָמינאַל סופּאָרטס, עלאַסטיק ענקלעטס, ני קעפּס, זאַקן פוס לייַן פון ראַבער גודס, אויך סערומס און וואַקסינס.
300,000 פּרעסקריפּשאָנס זיינען אויס־געפילט געוואָרן ביי אונז. פאַרוואָס ניט האָבן צוטרוי צו אונז מיט אייערע?
דעוועלאָפּינג און פּרינטינג
24-שטונדן באַדינונג

פוירניטשור מאַווינג און סטאָרעדזש
פול קאַר דיסטריבוטאָרן
קאַרטעדזש איידזשענסיס, סי. פּי. און סי. ען. אייזנבאַאַנען
קוילן הענדלער
טעלעפאָן 93 041
REGINA CARTAGE & STORAGE LIMITED

ברענדאָן, מאַניטאָבא

ווערטער רעדאַקטאָר פון ד. א. וו.:

איך שיק אייך א מאַני אַרדער אויף פינף דאָלאַר. זייט אַזוי גוט און גיט עס איבער צום בית יתומים. דאָס געלט איז פון דעם יוגנד אידישן קלוב פון ברענדאָן.

מיט דאַנק,

הערמאַן שעכטער (סעקרעטאַר)

טאָנאָ, סאַסק

דאָס אידישע וואָרט.

חשוב'ע הערן: —

איך שיק אייך א מאַני אַרדער אויף דריי דאָלאַר. ביטע גיט עס איבער צום יוניייטעד היברו רעליעף.

מיט אכטונג,

מ. שעכטמאַן

קאַלגאַרי

א פייער, וואָס האָט אָפּגעברענט מער ווי 200 טאָן היי און אויסגעסמאָלעט גאַנצע 4000 אקער לאַנד, האָט אויסגעבראָכן אין ספּרינגבאַנק, 18 מייל פון קאַלגאַרי. דער רויך איז געווען אַזוי שווארץ און געדיכט, אַז מען האָט אים געזעען פון 50 מייל ארום. צוויי גרופּעס פאַרד הייזער אין באַו ריווער האָרס רענטש זיינען אָפּגעברענט געוואָרן. מער ווי א טויזנט מענשן האָבן שווער געאַרבעט איידער עס איז זיי געלונ־גען דעם פייער צו קאָנטראָלירן.

פאַר די ערשטע צוויעלף טעג פון אַפּריל האָט מען אַרויסגענומען פּערמיטס פאַר הייזער אין'ם ווערט פון $580.000. פאַר'ן נאָכגאַנג מאָנאַט אַפּריל, 1929, האָבן די פּערמיטס באַטראָפן $935.000. פּערמיטס פאַר 26 נייע היימען זיינען איינגעשלאָסן אין דער אויבנדערמאָנטער סומע.

גנבים האָבן זיך אַריינגעכאַפּט אין גע־לעגאַרי סטאָר, 2716, 21טע סטריט, לעצטן פרייטאָג און אַרויסגע'גנב'עט סי־גאַרעטן אויף ווערט פון $12.

מיכאַל פאַדגאָרעצקי איז באַשטראָפט געוואָרן מיט $25 פאַר טרייבן זיין קאַר צו שנעל אין דער צייט, ווען די 'בראַיקס' זיינען ניט געווען אין קיין גוטן צושטאַנד.

אויף א פאַרזאַמלונג פון טרייד און לייַ־באַר קאָנסיל האָט מען דיסקוטירט דאָס געזעץ וואָס איז אַריינגעטראָגן געוואָרן אין פּעדעראַלן פּאַרלאַמענט, וועגן איינפירן די 8־שעה אַרבעט אין אַלע קאָנטראַקטן, וואָס ווערן אַרויסגעגעבן פון דער פעדע־ראַלער רעגירונג.

טאָם מור, דער פּרעזידענט פון טרייד און לייבאַר קאָנסיל און קאַנאַדאַ האָט אין א בריוו אַנאַלאַזירט דאָס געזעץ און דער־קלערט די פאַרצוגן פון די פאַרשיידענע פּונקטן, פאַר די בוי־אַרבעטער, און אז דאָס געזעץ פאָלגט נאָך טייל־וויי די פאַ־דערונגען פון די אַרבעטער פאַרשטייער.

די באַנק אוו מאָנטרעאַל האָט באַ־שטימט צו בויען א באַנק בילדינג אויף איר איצטיקן פּלאַץ אויף דער 8טער סט., וועסט, וואָס וועט קאָסטן צווישן זעקס און זיבן הונדערט טויזנט דאָלאַר. די פלע־נער וועלן זיין פאַרטיק אַרום דעם 1טן מאַי ווי עס מעלדעט זו. מעקדאָנאַלד, סופּער־אינדענדענט. די אַרבעט וועט זיך אָנפאַנ־גען באַלד ווי די פלענער וועלן ווערן פאַר־טיק.

ברענדאָן, מאַניטאָבא

ווערטער רעדאַקטאָר פון ד. א. וו.:

איך שיק אייך א מאַני אַרדער אויף פינף דאָלאַר. זייט אַזוי גוט און גיט עס איבער צום בית יתומים. דאָס געלט איז פון דעם יוגנד אידישן קלוב פון ברענדאָן.

מיט דאַנק,

הערמאַן שעכטער (סעקרעטאַר)

טאָנאָ, סאַסק

דאָס אידישע וואָרט.

חשוב'ע הערן: —

איך שיק אייך א מאַני אַרדער אויף דריי דאָלאַר. ביטע גיט עס איבער צום יוניייטעד היברו רעליעף.

מיט אכטונג,

מ. שעכטמאַן

אידישע העלדן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון׳ם אידישן לעבן
אין דער צייט פון דער גרויסער מלחמה

פון י. נ.

(פאָרטזעצונג)

— מיין נאַטשאַליק ? כאַ־כאַ־כאַ ! כער געלעכטער פון דו ליפּן פון דעם אַרדישן סטודענט. — א רוסישער מערדער, מיין נאַטשאַליק ? ! א כוואַסטונאָוו דער נאַטשאַליק פון אַן אַקאַדעמיקער פון יחוד דה ? ! אָ, דו האָסט געקאָנט אַרויסוויזן דיין גרויזאַמע מאַכט קעגן די אומגליק־לאַכע אידן. דו האָסט געקאָנט דערשיסן דעם אומגליקלאַכן שמואל מאַרגאַלים־אויגער זיין טאָכטערס חופה; דו האָסט געקאָנט ברייגנען אויף דער תּלות דעם אַרבעטער מען לאַפּידישאַקער רב און דערמאָרדן די דאָזיקע אומגליקלאַכע אין שוואַכע פרויען צימער. אָט, איבער וועמען דו האָסט געהערשט ! מיין הערשער ביסטו ניט, מיין נאַטשאַליק ביסטו קיינמאָל ניט געווען. דען איך בין ניט געקומען אין דעם רוי־סישן לאַגער אַלס דיין דינער, זאַגאַרן אַלס דיין ריכטער !

א כרום, ווי פון א ווילדער חיה האָט זיך אַרויסגעריסן פון כוואַסטונאָוו׳ס כרוסט און ער האָט זיך א וואָרף געטאָן אויף שענבערג׳ן, וועלכער איז געווען קלענער פון אים און האָט אויסגעזען צו זיין פיל שוואַכער פון אים.

אָבער שענבערג איז געווען פאַרבאַרוי־טעט פאַר דעם דאָזיקן אַנפאַל און שנעל ווי א בליץ איז ער אָפּגעשפּרונגען און א זייט, כוואַסטונאָוו׳ס פויסט האָט אין דער לופט געטראָפן.

— פאַרדאַמטער ווישן ! — האָט ער איצט געשריען אין זיין העכסטן צאָרן — איך וועל דיך פאַרניכטן צוזאַמען מיט איר ! מיין ריכטער ביסטו ? האָ ? זו איז געווען א שפּיאָנקע, איך האָב געהאַט א רעכט איר צו טויטן ! דו ביסט אויך א שפּיאָן ! עס איז מלחמה !

ער האָט קוים געענדיקט אַלס עס האָט זיך געהערט א דומפער קלאַפּ. דאָס איז געווען שענבערג׳ס פויסט, וואָס האָט א וועץ געטאָן כוואַסטונאָוו׳ען אין כרוסט.

שענבערג׳ס אייזערנער פויסט איז גע־ווען באַרימט איבער גאַנץ קראַקאָוו. ניט נאָר צווישן זיינע איינענע חברים, נאָר איבערהויפּט צווישן די אינטיסעמיטישע פּוילישע סטודענטן, וועלכע האָבן געהאַט דעם גרעסטן דעספּעקט פאַר אים.

און דעם דאָזיקן אייזערנעם פויסט וואָס כוואַסטונאָוו האָט קיינמאָל ניט פאַר־דעכטיקט, אין דעם קליין געוואוקסענעם אידישן סטודענט, האָט איצט געטראָפן דעם רוסישן קאַפּיטאַן מיט אַא אימפּעט, דאָס ער איז אוועקגעשליידערט געוואָרן אויף עטלאַכע טרעט אַרונטער און איז געפאַלן צו דער ערד ווי א סנאָפּ.

אָט ווען אפילו ער וואָלט געקאָנט זיך אויפהויבן וואָלט ער קיין צייט ניט גע־האַט עס צו טאָן, דען שענבערג איז שוין געשטאַנען לעבן אים, צודריקנדיק אים מיט זיינע בייזע אייזערנע הענט צו דער ערד.

אָבער כוואַסטונאָוו וואָלט זיך גאַרניט געקאָנט אויפהויבן, דען דער ווייטאַק אין זיין כרוסט פון שענבערג׳ס קלאַפּ איז גע־ווען שרעקלאַך. ער האָט זיך קוים געקאָנט א ריר טאָן.

נאָר אָן א קאַמף צו ווערן באַזיגט פון דעם דאָזיקן קליינעם אידישן יונגערמאַן! — כוואַסטונאָוו איז שיער אַראָפּ פון זינען ביי דעם דאָזיקן געדאַנק; אָבער ער האָט איצט געזען קלאָר, אז ער איז ביי זיין שונא אין די הענט.

— עס זאָל צווישן אונז אַלעס פאַר־געבן און פאַרגעסן ווערן, שענבערג, — האָט כוואַסטונאָוו גערעדט און האָט זיך געגעבן מי צו ווייזן א פריינטלאַכע מי־נע. — די וועסט ווידער בליימן מיין רעכטע האַנט, דו ווייסט דאָך אז איך האָב א גרויסן איינפלוס אויף געגעראַל בעווּמאָוו, דו וועסט קריגן נאָך א העכע־רע שטעלע, נו, לאָז מיך אָפּ.

"שאַט פעטס כאַפּט מען מייז" — האָט דער אידישער סטודענט געענטפערט מיט א פינסטערער מינע, נאָך פעסטער צודריי־קענדיק זיין פיינט צו דער ערד, — דו וועסט אָבער מיט דיין פאַרשפּרעכן ניט אָפּנאַרן אַן אידישן אַקאַדעמיקער פון עסטרייך. איך בין ניט געקומען נאָך רוס־לאַנד צו מאַכן קאַריערע. איך בין געקו־מען אַהער צו באַצאָלן דיין וואָס דיר קומט, כוואַסטונאָוו, דו ביסט א מרעדער, א שענדלאַכער מערדער, זע דיין אָפּפער!

ער האָט אויסגעדרייט זיין קאָפּ, אום אָנצוציִען אויף דעם טויטן קערפּער פון דער דרעמאָרדטער פּוילישער מיידל, אָבער מיט דעם דאָזיקן אויגנבליק האָט זיך כוואַסטונאָוו באַנוצט, מיט אומעגלי־כאַכע קרעפטן האָט ער זיך א שפּאַר גע־טאָן קעגן שענבערג׳ן, וועמען ער האָט אַראָפּגעטרייסלט פון זיך און אין נעקסטן אויגנבליק האָבן זיך די ראָלן געביטן. כוואַסטונאָוו איז געלעגן פון אויבן, וזכנ־דיק צו כאַפּן זיין פיינט ביים האַלז.

אָבער דער רוסישער קאַפּיטאַן האָט ניט לאַנג געזיגט, דען שענבערג האָט אַים אַרומגעקלאַמערט מיט ביידע הענט ווי מיט אייזערנע רייפן, האָט אים צוגעדריקט צו זיך אויף פעסט, דאָס כוואַסטונאָוו האָט זיך ניט געראָטן א ריר טאָן. ער האָט זיך נאָר אָנגעשפּאַרט מיט די פיס, אים זיך צו באַפרייען פון די אייזערנע אומאַרמונגען פון דעם אידישן יונגערמאַן.

עס איז אַנטשטאַנען א שטילער, אָבער שרעקלאַכער קאַמף אויף טויט און לעבן. די ביידע מענער האָבן אַן ווערטער, נאָר שווער אַטמדיק זיך אַרומגעקיקלט אין דעם ציטער פון דער פאַלאַטקע. אַמאָל איז כוואַסטונאָוו געלעגן אויבן און אַמאָל שענבערג, ביי ביידן האָבן די אויגן גע־בליצט; אָבער שענבערג איז דאָך געווען דער שטאַרקערער. דער אויסגעלעבטער.

מיט א שנעלער באַוועגונג האָט ער איין האַנט אָפּגעלאָזן פון כוואַסטונאָוו׳ן און האָט אים מיט׳ן פויסט געגעבן צוויי מעכטיקע קלעפּ אויפ׳ן קאָפּ, א דער קאַ־פּיטאַן איז געבליבן ליגן גאַנץ צעטומלט.

עס איז געווען קלאָר אז כוואַסטונאָוו האָט פאַרלאָרן דעם קאַמף.

איין אויגנבליק האָט שענבערג גע־רוט. ער האָט טיף אָפּגעצויגן דעם אָטם, זיך אָפּגעוויש׳ט דעם שווייס פון געזיכט, דאַן האָט ער אַרויסגענומען פון קעשענע א גראָבע שטריק און שנעל געבונ׳ן כוואַסטונאָו׳ס הענט, וועלכע ער האָט פאַרדרייט אַרונטער.

— וואָס ווילסטו טאָן ? — האָט דער רוסישער אָפּיצער געפרעגט אין שרעק מיט א שוואַכער שטימע.

— וואָס דו האָסט געטאָן מיט דעם לאַפּידישאַקער רב ! — האָט דער אידי־שער סטודענט געענטפערט מיט א פאַר־שטיקטער שטימע.

עס איז איצט פאַרגעקומען מיט כוואַס־טונאָוו׳ן דאָס, וואָס עס קומט פאַר מיט אַזעלכע פיינע מערדער פון זיין סאָרט.

אינם אויגנבליק ווען ער האָט דערקאַנט אז דער איד מיינט ערנסט וואָס ער זאָגט; ווען ער האָט דערזען דעם טויט פאַר די אויגן, איז דער רוסישער מערדער, וועלכער האָט אַזוי קאַלטבלוטיק געשאָס־טען די הילפלאָזע אידן און גע׳הרג׳עט זיין איינענע געליבטע, באַפאַלן א ווילדע אי־מה, ער האָט אָנגעהויבן ציטערן מיט זיין גאַנצן קערפּער, ער האָט זיך געדרייט ווי א וואָרם, און ער האָט געוויינט און ער האָט זיך געבעטן ביי זיין שונא, אז ער זאָל רחמנות האָבן מיט אים.

— אין דו בעטסט רחמנות ? ! — האָט שענבערג זיך פאַנאַנדערגעלאַכט, — דו האָסט רחמנות געהאַט אויף דער אומגליק־לאַכער שטעטל מיסליץ, וועלכע דיינע קאַ־זאַקן האָבן חרוב געמאַכט ? פאַרוואָס זיי־נען די אָרימע אידישע איינוואוינער גע־וואָרן אויסגעקוילעט און זייערע תּרוּמע און טעבטער געשענדעט ?

— האָסטו רחמנות געהאַט מיט שמו־אַל מאַרגאַלים, וועמען דו האָסט דערשאָ־סען אונטער זיין טאָכטער׳ס חופה ? האָס־טו רחמנות געהאַט מיט ציטלען, וועל־כע דו האָסט אויעקגעריסן פון איר חתן און פאַרשלעפּט מיט זיך קיין רוסלאַנד געהאַט רחמנות ? האָסטו רחמנות געהאַט מי טיעם אומגליקלאַכן רב פון לאַפּידי־שאַק ?

(פאָרטזעצונג קומט)

עס איז א גוטע געוואוינהייט

צו שפּאַרן א טייל פון אייער איינקומען רעגלמעסיק און אוועקלייגן עס אין אַן א זיכערן פּלאַץ וואו עס וועט וואַקסן

4½%

פּער אָנום צו אייער סיי־וויינגס. אינטערעסט צו־זאַמענגעשטעלט האַלב־יערלאַך אויף די פאַקטי־שע סומען צו אייער קרעדיט פון צייט צו צייט. פאַזיטיווע זי־כערקייט.

פול באַצאָלטער קאַפּיטאַל _ $6.000.000
עסעטס און רעזערוון אויבער $7.500.000

סייווינגס פּאַרטן אינוועסטירט בלויז אין ערשט קלאַסיק געזיכערטע באַנדס און פּרעפערד סטאָקס.

A. R. McNICHOL Ltd.

Head Office 288 Portage Ave. Phone 80 388
North End Branch 925 Main St. Phone 56 956

זעט אונז אויף פאַר

אינשורענס — ריעל עסטייט
מאָרטגעדזיס לאָאַנס רענטאַלס א. א. וו.

דער זיכערער מיטל

די היים איז ניט קיין פּלאַץ פאַר וועדטפּילע פאַפּירן — אויך ניט אייער אָפּס. פאַר א קליינער סומע, קאָנט איר האָבן די באַשיצונג פון א סייפטי דעפּאָזיט באַקס הינטער די שטאָלענע טירן פון אונזער "וואָולט".

אייער פערזענלאַכע אינספּעקציע איז איינגעלאַדן

דער איינציקער זיכערער פּלאַץ פאַר
צוואות, באַנדס, סטאָקס, דידס, פּאַליסיס, פאַמיליע פּאַפּירן,
קליינע צירונג און א. וו.

The Royal Bank of Canada

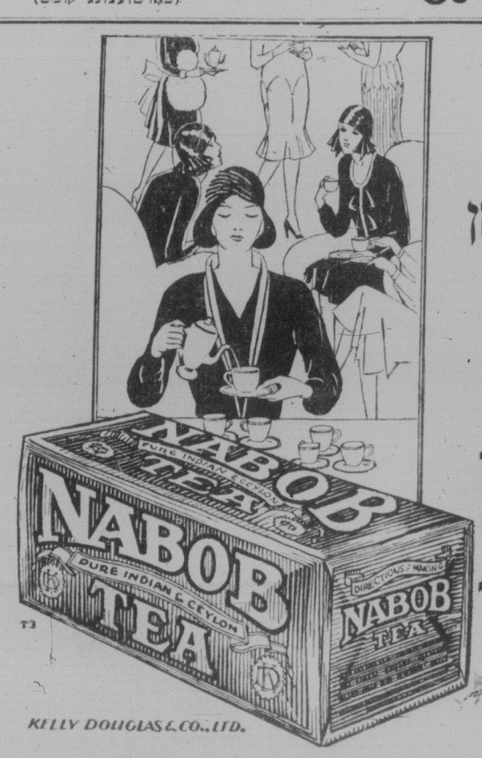

אייערע געסט
שעצן הויך
איר אויסגעצייכנטן
פלייוואר
מערווירט
NABOB
TEA

טיי ווי עס דאַרף צו זיין

היינט אויף דער ראַדיאָ

CKY
ווינניפּעג
8.00—אַרטשיר פּראַגראַם.
CNRW 780
ווינניפּעג
9.00—סי. ען. אַר. טראַנסקאַנטינענטאַל נעטוואַרק.
CJRW 499.7
פלעמינג
5.40—מוזיק.
6.00—אַנקל פּיטער.
8.00—מוזיקאַל פּראַגראַם.
8.30—מעלראָז טריאָ.
9.00—סאַ־אַ־טאָן פּראַגראַם.
CJGX 650
יאָרקטאָן
7.15—פאַרמערס פרייריז ראַדיאָ שעה.
WLW 700
5.30—סינסינאַטי. קאָנצערט מוזיק.
KDKA 980
6.00—פּיטסבורג. עמאָס און אַנדי.
WTAM 1070
7.00—קלעוולאַנד. זונשיין אַרטיסטן שעה.
WLW 700
8.00—סינסינאַטי. קלאַסיקס.
KDKA 980
8.30—פּיטסבורג. קאָנצערט און טאַנץ אַרקעסטער שטונדע.
WLW 700
9.00—סינסינאַטי. מוזיקאַל. פּראַגראַם.
WCCO 810
9.30—מינעאַפּאָלים, סט. פּאָול. טעאַטער קלאַסיקס.
N. B. C.—WTAM 1070
10.00—קלעוולאַנד. אָפּערע "דיסאָבראַרייד"
WGN 720
10.30—שיקאַגאָ. מוזיקאַל. פּראַגראַם.
KMOX 1090
10.30—סט. לואיס. אָרקעסטער.
KYW 1020
10.45—שיקאַגאָ. טאַנץ מוזיק.
WENR 870
11.00—שיקאַגאָ. וואַדעוויל.
WMAQ 670
11.00—שיקאַגאָ. טאַנץ מוזיק.
WTAM 1070
11.00—קלעוולאַנד. פּיטשור.

קווינס טעאַטער

מאָרגן
פרייטאָג און שבת אָוונט
אפּריל 18 און 19

בעני אדלער

צוזאַמען מיט מיכל ראַזנבערג, עלים ראַזנטאַל, קלאַרא מאַרגאָלין און דער גאַנצער אַנסאַמבל אין

"ווילדע יונגט"

מעלאָדראַמע אין 3 אַקטן
אויפגעפירט פון בעני אדלער

איר וועט זיך העכסט אַמוזירן ביי דער דאָזיקער פאַרשטעלונג.

זונטאָג אָוונט ערשטער קאָנצערט
מיט בעני אדלער

NEW PALACE THEATRE

היינט, מאָרגן און שבת
ראַנאַלד קאָלמאַן אין
"בולדאָג דראַמאַנד"
א דורכאויס ריידנדיק בילד

אין פעלעס טעאַטער

פ. ריטשאַרד דזשאָנס, דער דירעקטאָר, וועלכער איז פאַראַנטוואָרטלאַך פאַר סע־מעל גאַלדווינס "בולדאָג דראַמאַנד" אין פעלעס טעאַטער איז א מאַוויז וועטעראַן, וועלכער האָט זיי אַלעמען געזעען קומען און גיין אין ער שטייט נאָך אַלץ ביים רודער.

פאַרפעלט ניט צו זען דאָס דאָזיקע בילד ווייל דאָס איז איינע פון די אינ־טערעסאַנטסטע בילדער וואָס איר האָט ווען געזעען, געשפּילט פון אַן ערשט קלאַ־סיקן קעסט. חוץ דער בילד ווערט אויך גע־וויזן א שיינע אַמוזירנדיקע ריידנדיקע קאָמעדיע.

באַקאַנטמאַכונג!

איך מאַך באַקאַנט דאָס פּובליקום אַז איך האָב אויפגעעפנט א פּריוואַטע שול אין 181 סט. קראָס סט. צווישן פּאַלאַסאַן און בענערמאַן עוו. איסט פון מיין סטריט, שיקט אייערע קינדער אינגלאַך און מיידלאַך, לערנען, אין

סענעלמאַנ׳ס שולע

181 סט. קראָס סטריט

פּראַגראַם פון לערנען:
1. העברייאיש לייענען און שרייבן.
2. אידיש לייענען און שרייבן.
3. אידישע געשיכטע.
4. תּרגומי תּפלות.
5. ד׳יש און רש׳י.
6. תנ״ך.
7. קריאת הטעמים.

די אויפגאַבע פון מיין שול איז צו געבן די אידישע קינדער אַן אמת׳ע אידישע נאַציאָנאַלע אין רעליגיעזע דערציאונג צו דערנענטערן זיי צו זייערע עלטער רען, צו זייער פאָלק און זייערע טראַ־דיציעס. איך האָב לאַנג יאָריקע פּראַק־טיק אַלס נוטער לערער און פּעדאַגאָג. מען קאָן מיך זעען פּערזענלאַך אָדער דורכ׳ן טעלעפאָן.

וואוינונג 411 אַטלאַנטיק עוו.
טעלעפאָן 56 694
מיט ציוו׳ם גרוס,
נ. סענעלמאַן

:: אנב־אורחא ::

(שלוס פון זייט 1)

פאַרבאָט צו ראַזירן זיך ביחידות, מוזן זיין באַרבערס — טשינאַוויניקעס, וואָס זאָלן אָנפירן מיט דער אַרבעט.

אין האַרבן וואו עס זיינען דאָ טשי־נאַוויניקעס מיט א ברייטער מאַכט, דאַרפן מוזן זיין מיסבראַוכן.

א גרויסער אידעאַל, א נאַציאָנאַלער אָדער סאָציאַלער, קאָן פאַרווירקלאַכט ווערן נאָר דורך א פרייער מענשלאַכן ווי־לען.

—(::)—

אין־קווינס טעאַטער

מאָרגן, פרייטאָג און שבת אָוונט, פירט אויף די קווינס טעאַטער טרופּע צום ער־שטען מאָל אין ווינניפּעג "ווילדע יונגט" מעלאָדראַמע אין דריי אַקטן מיט בעני אויפגעפירט פון בעני אדלער.

בעני אדלער וועלכער, גאַסטראָלירט איצט אין קווינס טעאַטער, צוזאַמען מיט עלים ראַזנטאַל, מיכל ראַזנבערג און קלאַ־אַ. מאַרגאָלין, האָבן שיינע ראָלן צו שפּילן אין "ווילדע יונגט". דער גאַנצער אַנסאַמ־בל באַטייליקט זיך אין דער מעלאָדראַמע. אַזוי ווי עס האַלט שוין ניט ווייט פון דעם שלוס פון׳ם סעזאָן, וועלן די פיר געסט דאָ ניט פאַרבלייבן קיין לאַנגע צייט. דערפאַר איז צו דערוואַרטן, אז די קווינס טעאַטער פּאַטראָניזירער וועלן אויסנוצן די געלעגנהייט און זיי וועלן באַזוכן יעדע פאַרשטעלונג, געשפּילט פון קווינס טעאַ־טער. אַלע פּעזען וואָס בעני אדלער האָט געבראַכט מיט זיך זיינען ניי און אינטע־רעסאַנט, און די קווינס טעאַטער פּאַטראָ־ניזירער קאָנען זיין זיכער, אז זיי וועלן זיך אַמוזירן ביי יעדער פאַרשטעלונג.

זונטאָג אָוונט וועט דורכגעפירט ווערן זייער א שיינער קאָנצערט.

פרויען!

אויס "ראָנס" אין סילקענע זאַכן
מאַכט זיי נערוועזן איבער צוויי מאָל אַזויפיל און שטענדיק אויסזען ווי ניי.
לאָזט אונז אייך וויזן ווי אַזוי
קומט: שרייבט אָדער טעלעפאָנירט
614 SOMERSET BLOCK
PHONE 28 889

פעניע שניר ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען טרויער צו די קינדער אויף דעם פאַרלוסט פון זייער ליבער מוטער. מיר ווינשן זיי גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

פאַוואָלאָטשער רעליף

:: צו פאַרקויפן ::

FOR SALE

6 רום פּולי מאָדערן הויז אין סט. דזשאָנס עוועניו, צווייטער בלאָק פון מיין סטריט, 41 פוס לאָט ביי 165, מיט א גאַראַזש, מיט באַלד פאַרקויפט ווערן. איינגנטימער פאַרלאַזט ווינניפּעג, פּרייז $3.000. אויס־טערגעוויינלאַכער סכנע.

8 רום פּולי מאָדערן הויז, אויס פינישינג פייער פּלייס, הייסע וואַסער באַהייצונג, גאַראַזש, 50 פוס לאָט, אין דער שענס־טער סטריט אין נאָרט ענד. פּרייז $4.500 א גרויסע מציאה.

סווייטס צו פאַרדענטן אין פאַרשיידענע אפּאַרטמענטס אין דער נאָרט ענד.

אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

צו פאַרקויפן א 6 רום פול מאָדערנע הויז אין זייער גוטן צושטאַנד מיט אַלע מאָ־דערנע איינריכטונגען. זיך ווענדן אין 148 אַלפּערד עוועניו איסט פון מיין סט.

צו פאַרקויפן א גוטע סעקאָנט הענד קלאַ־רינג ביזנעס. איינגנטימער פאַרלאַזט די שטאָט, א סנעפ אויב פאַרקויפט היינטיקן מאָנאָס. זיך ווענדן צו דאָס איד, וואַרט באַקס 8301.

טעלעפון עוועניו איסט. 8 רום הויז, ניי דעקאָרירט אינווייניק, אין דרויסן, סאָ פאַרטיג, הייסע וופט באַהייצונג, דאָס איז א ריכטיקער באַרגען פאַר $3.800.

THE ROYAL TRUST CO.
Ph. 846 478 — 436 Main St.

יעקס רום הויז אויף מעקענזי סטריט, נאָ־גנוג צו מאָנטאָנאַ. פּולי מאָדערן. $500 קעש, באַלאַנס $30 א מאָנאַט אויף 9 יאָר קיינע עקסטרא צאָלונגען חוץ דעם. דאָס איז א סנעפ. ווענדן צו

HILL REALTY CO.
21 C.P.R. Office Bldg.
Tel. 22 440 — Evenings 56 740

נאָרט ענד, נאָענט, געצואוואונגענער סייל. מאָדערנע זעקס רומיקע הויז אין גוטן צו־שטאַנד, אויף א ברוקירטער נאָס. בלויז $2.500. אויף לייכטע טערמינען.

WALCH LANDS, LTD.
303 Huron and Erie Bldg.

דריי לאָטס אויף בענערמאַן עוועניו, וועלכע אין געפייוור געוואָרן. די לאָטס זיינען אַלע נאָענט צו מיין סטריט. קאָנען גע־קויפט ווערן צו א באַרגען פּרייז. טעלע־פאָנירט 26 123.

א וואָנדערבאַרער ווערט. א הויז אויף באַיר עוועניו, 2 בלאָקס פון מיין סטריט, פּרייז $2.800. פול־ביסמענט מיט פויר־נעס.

ביזנעס, הייזער, לאָטס און פאַרם לאַנד געקויפט און פאַרקויפט. גוטע ליסטן פון פּראָספּעקטיווע קונים און פּראָפּערטיס. ווענדן צו ב. שטילוואַטער

c/o W. J. SCHADEK & CO.
311 McIntyre Bldg. — Ph. 22 782

דער בעסטער פּלאַץ פאַר גוטער באַדינונג

:: פערזענלאַכעס ::

PERSONAL

PROF. SCOTT — 88 106
290 פאַרטרעדזש עוו. איבער לייסאַמס טעאַטער גייסטע בעסטע פּאַקס טראַס און וואַלץ סטעפּס קלאַסן און סטריקטלי פּריוואַטע לעסאָנס. פולער קורס פון לעסאָנס $5.00

פליכטוואַטע מענער — נייע האָר —
אין 10 ביז 60 טעג גאַראַנטירט; שאַרבן קרעזן, דענדראַף, שאַרבן עקזעמע, גע־היילט דורך פערזענלאַכער באַהאַנדלונג.
FRANKS, 207 Montgomery Bldg.
215½ Portage Ave.
קאָרנער נאָטר דיים.

SIMPSON & COMPANY
בייליפס
לייסענסד און באָנדעד
ד. סימפּסאָן, מענערזשער
404 McINTYRE BLOCK — PH. 88 008

זינגער ניי מאַשינען אויף זייער לייכטע טערמס. גוטע באַרגענס אין גענוצטע מאַ־שינען, גרויסע קרעדיטן פאַר אייער אַל־טער מאַשין, זינגער סטאָר, 300 נאָטר־דיים עוועניו, קאָר. פּרינסעס. דזשאָזעף שייפער, מענערזשער. טעלעפאָן 86 171.

געלט !
פאַר אייערע באַלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאָנאַטן צו באַצאָלן עס צוריק.
ריזאָנייבל ריינטס. פּינקטלאַכע באַדינונג.
שטריינג פאַרטרויליאַך
אָפּן טעגלאַך ביז 7.30 נאָכמיטאָג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

אנאָנס
איך ספּעציאַליזיר זיך אין מאַכן
אידישע מצות
באַדינונג און אַרבעט גאַראַנטירט
צו זייער מעסיקע פּרייזן
F. SCHOENTHALER
155 McGregor (near Selkirk Ave.)

אויפמערקזאַם!
צו דער אַרבעט וואָס מיר מאַכן, וועלן מיר אויך פאַרריכטן אַלע סאָרטן טראַק באַדיס. מיר מאַכן אויך אַלע סאָרטן באַשיצונגען קעגן גנבות פאַר טירן און פענסטער.
אפּשאַצונגען פרייז
באַרעניצקי און נעמטשאַנאָק
46 דערבי סטריט
טעלעפאָן 51 537

אַדווערטייזט אין "דאָס אידישע וואָרט" — עס וועט זיך אייך באַצאָלן

:: צו פאַרדענטן ::

FOR RENT

צו פאַרדענטן א האַלבע סטאָר, קאָרנער מיין און לאַנאַן. אַרייננאַנג פון לאַנאַן עוו. פּאַסיק פאַר יעדן סאָרט ביזנעס. פול ביי־סמענט 100 פוס. גוטער פּלאַץ פאַר׳ן ריכ־טיקן מאַן. דענט זייער ביליק. זיך ווענדן צו א. דיינער, 635 מיין סטריט.

מיר מופן אַלצדינג, פון א טראַנק ביז א הויז מיט פאַרניטשער. בעסטע אויפפּאַ־סונג און בעסטע באַדינונג אויף אַלע דזשאָבס צו זייער מעסיקע פּרייזן. טעלע־פאָנירט 53 000 פאַר סערוויס — הערי קרוואַשיי.

צו פאַרדענטן, דעם ערשטן מאַי, א 6 רום סעמי־מאָדערן הויז, זיך ווענדן צו מיס פּעטערסאָן, 465 פּראַראַ עוועניו.

צו פאַרדענטן א 7 רום פולי מאָדערן הויז אין 28 אַטלאַנטיק עוועניו. אַלע באַקוועמ־לאַכקייטן. זיך ווענדן צו ה. לייבאָוויטש, 421 פּרינסעסס עוו., טעלעפאָן 51 324, אָדער צו מר. וואַכנאַוו, 323 מאַניטאָבאַ עוועניו.

צו פאַרדענטן א צוויי רום סוויט אין א באַנגאַלאָו מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן. פּאַסיק פאַר א קאַפּל. זיך ווענדן אין 285 אַבערדין עוועניו.

א שיינע רום צו פאַרדענטן ביי א גוטער פאַמיליע, טעלעפאָן אין הויז. ווענדן אין 74 לאַסטער סטריט.

צו פאַרדענטן איינע אַדער צוויי רומס. ריי־נאַנאיבל רענט. זיך ווענדן אין 325 רעד־וואַוד עוועניו.

נעשעפט _ נעלעגנהייטן

Business Opportunities

סט. דזשאָן און סאָלטער — סטאָר און וואוינונג צו פאַרקויפן אָדער צו פאַרדענ־טען, אויף לייכטע טערמינען.
GIBBS & McCREA
417 Somerset Block — Winnipeg

א גוט עטאַבלירטער שניידער שאָפּ צו פאַרקויפן, גוטער לאָקיישאָן, גוטע ביזנעס, פּרייז מעסיק. זיך ווענדן אין 313 פאַר־סאָן עוועניו נאָך 6 אָוונט.

דזשענעראַל סטאָר אין וועסטערן שטע־טל, סטאָק אַרום $9.000. אויף 75 פּ. רענט $50. סיילס $50.000 א יאָר. עס מוז שנעל פאַרקויפט ווערן. וועט נעמען גוטע קליר טייטל פּראָפּערטי אַלס טייל פון איינענטס. אָדער אַמוניינסקסטס פינף טויזנט דאָלאַר קעש. דאָס איז אייגנס פון די בעסטע סטאָרס אין וועסטערן קענעדאַ. איילט זיך צו.

פאַרלאַנגט, מאַנופאַקטשורינג געשעפט־טען. מיר האָבן טעלעפאָן קונים פון פינף ביז צען טויזנט דאָלאַר קעש וואָס זוכן גוטע מאַנופאַקטשורינג אָדער פאַרט־נערשיפּ פּראָפּאָזיציאָנס. אויב איר ווילט שנעל פאַרקויפן, גיט עס איבער צו אונז.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט

ח. פערלמאַן, י. יאַן, נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street — Phone 51 000

:: שטעלע פאַרלאַנגט ::

SITUATION WANTED

א העברייאיש־אידישער לערער זוכט א שטעלע אין א קאָנטאָר, אין ווילליק אויך צו אַרבעטן אין א סטאָר אויב נויטיק. זיך ווענדן צו דאָס איד, וואַרט באַקס 8288.

ארבעטער פאַרלאַנגט

HELP WANTED

פאַרלאַנגט א מיידל אָדער א פרוי צו אַר־בעטן אין א קלאָרינג סטאָר, בלויז אַזאַ וואָס איז ווילליק צו אַרבעטן זאָל זיך ווענ־דען אין 193 אָסבאָרן סטריט.

פאַרלאַנגט א מיידל פאַר א דעליקאַטעסן סטאָר. מיר האָבן עקספּיריענס און קאָנען טייפּריינינג. זיך ווענדן אין 707 מיין סטריט.

משה גלעס ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטעפיל צו אונזער פריינדין מילי און צו דער גאַנ־צער פאַמיליע אויף זייער גרויסן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

א גרופּע חברים

משה גלעס ע״ה

צו אונזער חברה טילי און צו דער גאַנצער פאַמיליע. דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיט־געפיל אויף זייער גרויסן פאַר־לוסט. מיר ווינשן זיי אַלעמען געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

יונגע פּועלי ציון

לואי סאַנקין ע״ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן געפיל־צו־די־עלטערן, שוועסטער און ברודער אין זייער גרויסן פאַרלוסט. מיר ווינשן זיי, גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. ס. קידונער
מר. און מרס. מ. א. קידונער

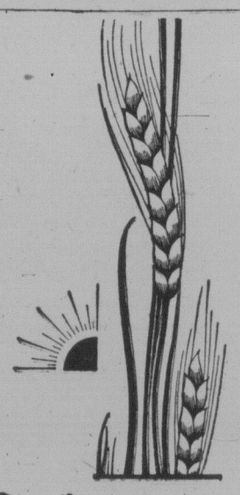

ציפערן
באַרימט געמאַכט
דורך קוואַליטעט

1

נומער 1 האַרטע ווייץ איז דער וועלטס סטאַנדאַרד. עס איז ניט פאַראַן קיין "פונקט אַזוי גוט" סאַבסטיטוט. די הויכע קוואַליטעט פון דעם באַרימטן ווייץ מאַכט קאַנאַ־דער גאָלדענע וועסט פאַר דער וועלטס סאַמע באַרימטן ווייץ שפּייכלער.

The Original
Seagram
83
RYE WHISKEY

ווי "נומ. 1 האַרטע", האָט סיגראַמס 83 ניט׳ קיין "פונקט אַזוי גוט" סאַבסטיטוט.

געבאָטלט פון די עלטסטע סטאַקס פון בראַנפן אין קאַ־נאַדע. דער רעגירונגס סטריפּ דערציילט די געשיכטע.